

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO I. STUPEŇ – MONTESSORI NA ZŠ NA HABRU HOŘICE

Obsah

Obsah.....	296
Obecná charakteristika vzdělávacího programu podle principů pedagogiky Montessori.....	299
Vzdělávací systém Montessori	299
Metody a postupy pedagogiky Montessori navazují na principy uplatňované již v Montessori mateřské škole (u nás v předškolíčce).....	300
Učební plán	307
Učební plán pro 1. stupeň – Montessori	308
Porovnání časových dotací vzdělávacích oblastí podle RVP s učebním plánem školy (využití disponibilních hodin):.....	309
Klíčové kompetence	310
Kompetence k učení	311
RVP	311
Kompetence k řešení problémů	314
Kompetence komunikativní.....	316
Kompetence sociální a personální	317
Kompetence občanské	320
Kompetence pracovní	324
Průřezová témata	328
Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	328
Vzdělávání žáků mimořádně nadaných.....	328
Hodnocení	328
Záznamy školní práce dětí	329
Komunikace s dětmi	329
Vysvědčení	330
Chybová kontrola u učebního materiálu a pomůcek	330
Spolupráce	330
Vedení dětí k sebehodnocení	330

Jazyk a jazyková komunikace	332
Český jazyk a literatura	332
Charakteristika vyučovacího předmětu	332
Očekávané výstupy oboru Český jazyk na konci 2. období	340
Komunikační a slohová výchova	341
Jazyková výchova	351
Literární výchova	359
Cizí jazyk.....	362
Anglický jazyk.....	362
Charakteristika vyučovacího předmětu.....	362
Očekávané výstupy oboru Anglický jazyk na konci 2. období.....	363
Matematika a její aplikace.....	369
Matematika	369
Charakteristika vyučovacího předmětu.....	369
Očekávané výstupy oboru Matematika na konci 2. období	370
Informatika	388
Charakteristika vyučovacího předmětu	388
Organizační a obsahové vymezení.....	388
Rozvržení učiva a očekávaných výstupů do jednotlivých ročníků	389
Metody práce	395
Člověk a jeho svět	396
V pojetí pedagogiky Montessori = kosmická výchova	396
Charakteristika vyučovacího předmětu.....	396
Očekávané výstupy oboru Kosmická výchova na konci 2. období	397
Umění a kultura	415
Hudební výchova.....	415
Charakteristika předmětu	415

Školní vzdělávací program
Základní škola Na Habru, Jablonského 865, Hořice

Výtvarná výchova.....	419
Charakteristika předmětu.....	419
Tělesná výchova	422
Charakteristika předmětu	422
Člověk a svět práce	427
Pracovní činnosti	427
Charakteristika předmětu	427
Očekávané výstupy oboru na konci 2.období	428

Obecná charakteristika vzdělávacího programu podle principů pedagogiky Montessori

"Jen pomocí svobody a vlastních zkušeností z okolí se může člověk rozvíjet." (Marie Montessori)

Výuka ve třídách s pedagogikou podle Marie Montessori je založena na individuálním přístupu k dítěti. Žáci tak získávají základy kvalitního všeobecného vzdělání dle svých předpokladů a možností. Celý systém pedagogiky Montessori podněcuje dítě k reálnému poznání těchto svých možností a schopností a tím vyvolává u žáků snahu se dále vzdělávat. Školáci se v tomto pojetí učí rozvíjet samostatnost, sebedůvěru a pocit zodpovědnosti za sebe, druhé i své prostředí. Učí se toleranci, úctě k lidem i k přírodě, schopnosti komunikovat a konstruktivně řešit problémy.

Cílem Montessori pedagogiky je, aby dítě přistupovalo k učení s vnitřní motivací a tím postupně přebíralo zodpovědnost za své vzdělání.

Vzdělávací systém Montessori

*"Pomoz mi, abych to dokázal sám".
(Marie Montessori)*

Pedagogika Marie Montessori je výchovně vzdělávací program, kterým začala před sto lety vzdělávat děti italská lékařka a pedagožka Marie Montessori. Jde o výchovu podle pravidel, které si tvoří děti samy pod vedením svého učitele. Role učitele je v nenápadném vedení a taktické pomoci, aby dítě vlastními silami a svým tempem získalo nové vědomosti a dovednosti. To ostatně vyjadřuje i motto celé Montessori pedagogiky: „Pomoz mi, abych to dokázal sám“. Postupuje se vždy od konkrétního k abstraktnímu. Pro jednotlivé okruhy jsou speciálně vyvinuté, velice názorné pomůcky, které usnadňují pochopení nových jevů, ale také zásadní měrou přispívají k hlubšímu a trvalejšímu uchování nově nabytých zkušeností a vědomostí. Pedagogika Marie Montessori uplatňuje principy výchovy a vzdělání Jana Ámose Komenského, a navíc je obohacena právě těmito důmyslnými pomůckami.

Metody a postupy pedagogiky Montessori navazují na principy uplatňované již v Montessori mateřské škole (u nás v předškolíčce)

Jednotlivé principy a s nimi související metody práce	Bližší vysvětlení
Senzitivní fáze ve vývoji dítěte a jejich využívání	<p>Dítě je v těchto fázích nejlépe naladěno a připraveno k získávání určitých schopností, k zvládnutí určitého problému a učení. Tyto vývojové fáze trvají jen určitou dobu a již se nevrací s takovou intenzitou.</p> <p>Úkolem učitele je rozpoznat u dítěte tyto fáze a využít je v procesu učení.</p>
Polarita pozornosti	<p>Dítě se maximálně soustředí na určitou činnost.</p> <p>Pokud je dítě takto zaujato, nemá být vyrušováno a má mu být poskytnut dostatek času, aby práci samo dokončilo.</p>
Připravené prostředí	<p>Snahou učitele je vytvořit pro dítě prostředí, které by ho motivovalo, nabádalo a lákalo k učení. Nábytek je rozmístěn tak, aby byl dostupný a vyhovoval věku a potřebám dětí, stolky tvoří pracovní a psací koutky. Místem pro práci se stává i volná plocha koberce. Součástí třídy by měla být knihovna, naučné tabule, rozmanitý didaktický materiál, tradiční Montessori pomůcky a výpočetní technika. Vše zaujímá své vlastní místo a je volně přístupné, aby děti mohli samostatně:</p> <ul style="list-style-type: none">- volit práci z nabídky aktivit- objevovat a poznávat nové učivo podle svého zájmu- pracovat podle navržených postupů- zaznamenat si výsledky práce podle daných kritérií- svou práci porovnat se vzorem, kontrolou či kritérii <p>Didaktické pomůcky jsou velice názorné, umožňují trvalé</p>

	<p>pochopení látky, kterou dítě pak snadno aplikuje do praktických úloh. Většina pomůcek má možnost kontroly samotným dítětem. Přípravené prostředí také zahrnuje osobnost učitele. Učitel respektuje individualitu každého dítěte, je pozorovatel, rádce a partner, který pomáhá, organizuje, nabízí a inspiruje.</p>
<p>Svobodná práce dětí</p>	<p>Svobodná, volná práce dětí je základní činností. Svoboda volby dítě vede k úspěchu, sebezdokonalení, ale také k sebeuvědomění a důstojnosti.</p> <p>Žák si volí:</p> <ul style="list-style-type: none">- co bude dělat (na jaké oblasti, tématu, jevu, pomůcce bude pracovat)- s kým bude pracovat (sám, ve dvojici, ve skupině)- kde bude pracovat (stolky, lavice, křesla, kobereček na podlaze, u počítače...)- kdy bude pracovat na daném tématu. Dítě motivuje jeho polarita pozornosti, každé dítě je na určitou věc „naladěno“ v jinou dobu. <p>V Montessori třídách tedy není pevně daný rozvrh.</p> <p>Volná práce však neznamená, že dítě střídá činnosti bez ukončení nebo nedělá nic. Svoboda nespočívá v tom, že dítě zůstane ponecháno samo sobě, nebo že učitel vůbec nezasahuje do jeho vzdělávání a učebních procesů. Nějakou činnost si dítě zvolit musí. Učitel činnost dětí koordinuje a využívá své pedagogické dovednosti, aby i bez příkazů pomohl najít dítěti činnost, která ho zaujme a zároveň posune v jeho vzdělání. Pokud se dítě pro danou činnost rozhodne, je jeho povinností práci nejen dokončit, ale i dodržovat předem daná pravidla, která s touto činností souvisejí.</p> <p>Míra svobody dítěte je vždy určována jeho zodpovědností za vlastní vzdělání.</p>

Zodpovědnost	Zodpovědnost je vždy v souladu s principem „Pracovat co nejlépe a dokončit zvolenou práci“. Dítě nese svoji vlastní zodpovědnost za respektování domluvených pravidel soužití, domluvených způsobů práce, využití času ve vyučování a postupu pro vytváření plánu učební činnosti (individuální plány, společné plány).
Výuka podle pravidel vytvořených samotnými dětmi	Meze v chování a jednání jsou stanoveny tak, že se všichni demokraticky podílí na vytváření pravidel. Demokracie je tak na malé sociální skupině přímo praktikována.
Plánování a organizace vyučování dětí	Děti se učí každý den si rozvrhnout čas, pracují s denními nebo týdenními plány, vypracovávají úkoly s daným termínem dokončení a mají možnost si rozdělit práci na školní či domácí.
Volný pohyb dětí	Volný pohyb dětí zajišťuje postupné zdokonalování pohybů jemné i hrubé motoriky. Pohyb se využívá také k rozvoji myšlení, učení a zapamatování si. Respektuje individuální potřeby dětí. Je přirozený.
Izolace jedné vlastnosti	Při vysvětlování musí učitel dodržet postup po jednotlivých krocích a nikdy neučit naráz více nových jevů, dovedností či poznatků.
Třístupňová výuka	Třístupňová výuka spočívá ve třech za sebou navazujících fázích: - seznámení s daným pojmem - dítě pasivně rozpozná pojem - dítě aktivně zná daný pojem
Práce s pochvalou, chybou a sebekontrolou	Děti si samostatně podle zadaných kritérií porovnávají práci se vzorovou kontrolou. Učí se sebekontrolu a hledají možnosti opravy vlastních chyb. Chyba je ukazatel další cesty ve vzdělání.

Komunitní kruh	<p>Děti se každý den setkávají „na elipse“ již od mateřské školy. Hlavním smyslem tohoto setkání je:</p> <ul style="list-style-type: none">- ztišení, koncentrace a vnímání kamaráda- sdílení zážitků a myšlenek, vypravování, diskuse- řešení problémů či nevhodného chování ke spolužákům- doporučování a nabídky práce pro ostatní- organizace a plánování práce ve třídě <p>prezentace práce s oceněním a doporučením na vylepšení</p> <ul style="list-style-type: none">- stanovení pravidel a limitů- informace k tematickým okruhům a učivu
Ticho, klid a harmonie	<p>Děti se učí „prožívat“ ticho, které jim následně přináší stav větší radosti. V tichu se učí spojit se se svou vnitřní pravdou. Během cvičení ticha se zklidňuje nejen tělo, ale i mysl. Tak může dítě nalézt rovnováhu nejen ve vnějším, ale i ve vnitřním světě.</p>
Práce ve věkově smíšených skupinách	<p>Tato práce vede děti k přirozené spolupráci, pomoci a vzájemnému respektu. Starší či zkušenější děti pomáhají mladším, a tím si sami ověřují a utužují již nabyté znalosti a dovednosti. Práce ve věkově smíšených skupinách umožňuje dětem, aby i na obtížném úkolu pracovaly s pomocí zkušenějšího spolužáka aktivně; porovnáním práce starších spolužáků získávají děti přirozeně první zkušenosti a informace o problému.</p>
Prezentace vlastní práce	<p>Děti jsou vedeny k prezentaci práce, jak vlastní, tak skupinové. Popisují, co se jim povedlo a čím se mohou prezentovat. Při prezentaci se učí získávat nové informace od spolužáků, učí se z jiných způsobů práce a originálních nápadů spolužáků.</p>

Hodnocení práce dětí	<p>Žáci ani jejich práce není klasifikována, neboť klasifikace a porovnávání dětí mezi sebou nebo důraz na jejich výkonové pořadí se neslučuje s principy pedagogického systému Montessori. Významnou složkou učebního procesu se stává slovní hodnocení pokroků jednotlivce učitelem i každodenní vedení dětí k dovednosti sebehodnocení. Důležité jsou i prezentace práce mezi spolužáky a vedení dětí k ocenění a doporučení na vylepšení práce spolužáků. Práce s chybou je indikátorem vlastního sebehodnocení.</p>
Vedení žáků k sebehodnocení	<p>Žáci jsou vedeni ke kritickému posouzení a ocenění své práce od ústního popisu k písemnému zhodnocení výsledků své školní práce, svého jednání, chování a respektování pravidel třídy.</p>
Vedení portfolia školní práce	<p>Žáci si pravidelně zakládají výsledky své práce na pracovních listech nebo projektech do svých portfolií. Učí se tak práci podle zadaných pravidel a třídění materiálů.</p>
Spolupráce s rodiči	<p>Nedílnou součástí Montessori systému je pravidelná spolupráce s rodiči. Pro dítě je velmi důležité jednotné působení principů vedení a práce doma a ve škole. Rodiče mohou školu kdykoli během vyučování navštívit a strávit tak příjemné chvíle se svým dítětem, a to nejen ve třídě, ale i během výletů a škol v přírodě. Zpětnou vazbu o práci dětí ve škole mohou rodiče získávat na třídních schůzkách nebo z pravidelného sledování portfolia a porovnávání práce dítěte s danými kritérii.</p> <p>Učitelé z Montessori tříd organizují různé akce jak pro samotné rodiče, tak pro rodiče s dětmi (přednášky, odborné semináře, besídky, anglická a jiná posezení, atd.).</p>

<p>Filozofie oboru Kosmická výchova</p>	<p>Filozofie oboru Kosmická výchova vychází z citátu Marie Montessori:</p> <p><i>„...jazyk a matematika jsou cesty k poznávání světa a kosmos označuje vše ve vesmíru existující ve vzájemných souvislostech...“</i></p> <p>Kosmická výchova propojuje informace z různých oborů vyučování v tematických projektech. Děti pracují s neznámými texty a novými slovy, třídí informace do kategorií, pracují se symboly a přesným pojmenováním.</p>
---	--

Základní filozofie vzdělávacího programu základní školy Montessori je:

- utváření nového vztahu dospělého k dítěti, respekt k jeho individualitě, podpora jeho potřeb a zájmů, rozvoj jeho osobnosti a sebe utváření. Učitel je rádce a partner, který pomáhá, organizuje, nabízí a inspiruje. Vede děti k aktivnímu, samostatnému a efektivnímu vzdělání, rozvíjí jejich samostatnost a nezávislost.
- svoboda dítěte a podpora jeho iniciativy, pohybu a volby činnosti – výchova k zodpovědnosti za vlastní jednání
- možnost se stávat samostatným, svobodným, aktivním člověkem, odpovědným za své jednání
- objevování poznatků samotným dítětem, které je vedeno svým zájmem. Dítě postupuje v souladu se svými individuálními a vývojovými potřebami a možnostmi a aktivně se podílí na procesu učení (není jen jeho pasivním příjemcem).
- frontální vyučování je nahrazeno mnohostrannou organizační, obsahovou i metodickou diferenciací
- respektování senzitivních období a polarizace pozornosti
- připravené prostředí umožňuje dětem intenzivní samostatné využívání didaktických pomůcek a materiálů, pomocí nichž lze znázornit i abstraktní učivo
- celostní učení
- vedení dětí k respektování se navzájem, ke spolupráci a vzájemné pomoci
- vedení dětí k získávání dobrého pocitu z práce a uvědomování si svých možností
- aktivní partnerství s rodiči, otevřenost školy vůči širokému okolí

Rozšiřující metody práce

Tato koncepce umožňuje realizovat současné moderní trendy v oblasti vyučování:

- projektové vyučování
- skupinovou práci
- globální výchovu
- problémově orientované vyučování
- kritické myšlení
- učení kompatibilní s tím, jak se učí lidský mozek
- integrovanou tematickou výuku
- komunikační dovednosti ve výuce
- co největší rozvinutí individuálních schopností

Při projektovém vyučování učitel připravuje a zařazuje různé metody práce (individuální i kooperativní), při kterých se **realizují klíčové kompetence**. Děti tedy střídají různé způsoby práce podle zadání učitele. Při společné práci se spolužáky – ve dvojicích a skupinách – pak mohou pozorovat různé metody práce u svých spolužáků – mohou zkoušet, experimentovat a poznávat, jaký styl a metoda práce jim samotným vyhovuje. Materiály, které děti k projektům zpracovaly, si zakládají do svého portfolia, které je dokladem o postupu práce každého dítěte. Při vedení portfolia se děti učí třídit a zakládat své pracovní materiály. Portfolio je součástí podkladů pro slovní hodnocení školní práce žáků.

Učební plán

Obsah vzdělávacích oblastí, které vymezuje rámcový vzdělávací program, je realizován prostřednictvím jednotlivých předmětů. Předměty prvouka, vlastivěda a přírodověda jsou vyučovány v rámci boku Kosmická výchova. Výše zmíněné předměty jsou však na vysvědčení hodnoceny každý zvlášť. Následující přehled uvádí názvy povinných předmětů podle toho, jak naplňují vzdělávací oblasti:

Vzdělávací oblast	Název předmětu + název bloku	
Český jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk	
	Cizí jazyk ¹	
Matematika a její aplikace	Matematika	
Informatika	Informatika	
Člověk a jeho svět	Prvouka	Kosmická výchova
	Přírodověda	
	Vlastivěda	
Umění a kultura	Hudební výchova	
	Výtvarná výchova	
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	
Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	

Poznámka k učebnímu plánu:

Disponibilní hodiny mohou být využívány ke speciálně pedagogické intervenci (PSPP), která vychází z DŠPZ.

U žáků – cizinců s nedostatečnou znalostí jazyka může dle platných zákonů docházet k úpravám obsahu učiva i vzdělávacích předmětů.

Pro žáky s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka lze k realizaci vzdělávacího obsahu využít češtiny jako druhého jazyka (např. Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání).

Učební plán pro 1. stupeň – Montessori

Předmět	ročník					Celkem
	I.	II.	III.	IV.	V.	
Český jazyk	7	7	7	7	7	35
Matematika	5	5	5	4	4	23
Cizí jazyk (Anglický jazyk)	2	2	2	3	3	12
Prvouka (Kosmická výchova)	3	3	3			9
Vlastivěda (Kosmická výchova)						5
Přírodověda (Kosmická výchova)				5	5	5
Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10
Hudební výchova	1	1	1	1	1	5
Výtvarná výchova	1	1	1	2	2	7
Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	5
Informatika				1	1	2
Celkem	22	22	22	26	26	118

Porovnání časových dotací vzdělávacích oblastí podle RVP s učebním plánem školy (využití disponibilních hodin):

Vzdělávací oblast (obor)	RVP	Učební plán	
	minimum	dotace	rozdíl
Český jazyk a literatura	33	35	2
Cizí jazyk	9	12	3
Matematika a její aplikace	20	23	3
Informační technologie	2	2	0
Člověk a jeho svět	11	19	8
Umění a kultura	12	12	0
Člověk a svět práce	5	5	0
Tělesná výchova	10	10	0
Celkem	102	118	16

Učební plán Montessori tříd na druhém stupni odpovídá učebnímu plánu „běžných tříd“ ZŠ Na Habru se všemi jeho poznámkami.

Klíčové kompetence

*„Lidská osobnost, ne výchovná metoda,
musí být brána v úvahu.“ (Marie Montessori)*

Vyučování podle pedagogických principů Marie Montessori nám umožňuje, abychom naplňovali obsah klíčových kompetencí a cílů vzdělávání podle RVP:

- způsobem organizace vyučování
- realizací volné práce dětí s vedením k organizaci vlastního času a plánováním
- svobodou ve výběru dětí se zodpovědností za svou volbu a práci
- možností spolupráce se spolužáky
- důrazem na sebehodnocení dětí, práci s chybou a vedením k sebekontrolě

Veškeré vzdělávací kompetence dané Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání vycházejí z principů metody Marie Montessori. Musí tedy být uplatňovány a používány v každém předmětu. Jednotlivé kompetence prolínají přístupy a činnostmi dětí i učitelů po celou školní docházku.

Jednotlivé principy pedagogického systému Montessori, které jsou použity v tabulkách klíčových kompetencí, jsou podrobněji rozepsány v kapitole Vzdělávací systém Montessori.

Kompetence k učení	
RVP	Principy pedagogického systému Montessori a vhodné metody práce
<p>žák vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení</p> <p>žák vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě</p>	<p>➤ Svobodná práce dětí</p> <p>➤ Plánování a organizace vyučování dětí plánování a vlastní organizace času dětmi, volba oblasti ve vyučování, volba vlastního způsobu práce, možnost rozdělit si práci na doma a ve škole, dodržování stanovených termínů k plnění zadaných úkolů, zodpovědnost za dokončení úkolů v osobním maximu</p> <p>➤ Senzitivní fáze ve vývoji dítěte a jejich využívání</p> <p>využít senzitivních fází ve vývoji dítěte, kdy je nejlépe naladěno a připraveno zvládnout určitý problém a učení</p> <p>➤ Polarita pozornosti</p> <p>nechat dítě pracovat při zaujetí nad zvoleným problémem či tématem</p>

	<ul style="list-style-type: none">- např. metody práce Kritického myšlení nebo integrované tematické výuky <p>Dítě se učí:</p> <ul style="list-style-type: none">- získávat informace a poznatky z různých vzdělávacích oblastí (přírodní, společenské a kulturní) i z jiných zdrojů, než jsou školní materiály- přijaté informace pochopit, třídit a uvádět je do souvislostí- pochopit a propojovat získané vědomosti a poznatky s praktickým životem- kriticky hodnotit informace z různých oblastí <p>využívat svých zkušeností při práci ve výuce</p>
<ul style="list-style-type: none">• žák operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy	<p>➤ Filozofie oboru Kosmická výchova:</p> <p>propojení oblastí vyučování v tematických projektech, třídění do kategorií, práce se symboly a přesným pojmenováním již od předškolní výchovy (předškolička)</p>

<ul style="list-style-type: none">• žák samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti	<ul style="list-style-type: none">➤ Svobodná práce dětí➤ Připravené prostředí <p>samostatné práce na pomůckách, pokusech a experimentech podle navržených postupů s připraveným materiálem a úkoly a otázkami, prezentace a porovnávání výsledků se spolužáky</p> <p>- dítě se učí konstruktivně přemýšlet o problému</p>
<ul style="list-style-type: none">• žák poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich	<ul style="list-style-type: none">➤ Svobodná práce dětí➤ Práce s pochvalou, chybou a sebekontrolou➤ Komunitní kruh➤ Vedení žáků k sebehodnocení➤ Vedení portfolia školní práce➤ Prezentace vlastní práce➤ Hodnocení práce dětí <p>vlastní plánování a organizace vyučování,</p>

	možnost rozdělit si práci na zpracování úkolů ve škole nebo domácí úkoly, práce s týdenními plány, porovnávání práce se vzorovou „kontrolou“ a předem danými kritérii, slovní hodnocení práce a vedení dětí k sebehodnocení, vedení portfolia školní práce, sdílení a hodnocení práce v komunitním kruhu
Kompetence k řešení problémů	
RVP	Principy pedagogického systému Montessori a vhodné metody práce
<ul style="list-style-type: none">• žák vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností	<ul style="list-style-type: none">➤ Svobodná práce dětí➤ Komunitní kruh<ul style="list-style-type: none">- možnost vlastního kreativního způsobu zpracování zadaného tématu- práce metodami Kritického myšlení- projektové vyučování- důraz na samostatné vyhledávání informací z různých zdrojů a s tím související zpětná vazba (kontrola své práce a sebe sama, klíče ke cvičení, pravidla, slovníky, encyklopedie, atd.) <p>Dítě se učí:</p>

	<ul style="list-style-type: none">- využívat osobní poznatky, dovednosti a zkušenosti k řešení problému- vyjádřit vlastní názor- obhájit své rozhodnutí- propojit řešení problému se životem
<ul style="list-style-type: none">• žák vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému	<ul style="list-style-type: none">➤ Svobodná práce dětí➤ Připravené prostředí➤ Zodpovědnost <p>pracovat na osobní maximum a dokončit práci do konce</p> <ul style="list-style-type: none">- dítě se učí pojmenovávat problém a hledat vhodný způsob řešení
<ul style="list-style-type: none">• žák samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy	<ul style="list-style-type: none">➤ Hodnocení práce dětí➤ Svobodná práce dětí➤ Připravené prostředí <p>práce se specifickými pomůckami a materiály, pokusy</p>

<ul style="list-style-type: none">• žák ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů	<ul style="list-style-type: none">➤ Připravené prostředí➤ Vedení portfolia školní práce➤ Práce s pochvalou, chybou a sebekontrolou➤ Volný pohyb dětí➤ Senzitivní fáze ve vývoji dítěte a jejich využívání➤ Vedení žáků k sebehodnocení <p>- porovnávání práce podle vzorové kontroly a předem stanovenými kritérii</p>
<ul style="list-style-type: none">• žák kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí	<ul style="list-style-type: none">➤ Svobodná práce dětí➤ Zodpovědnost➤ Prezentace vlastní práce➤ Vedení žáků k sebehodnocení
Kompetence komunikativní	
RVP	Principy pedagogického systému Montessori a vhodné metody práce
<ul style="list-style-type: none">• žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu• žák naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje• žák rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je	<ul style="list-style-type: none">➤ Práce ve věkově smíšených skupinách učení od starších kamarádů, opakování si učiva učením kamaráda➤ Komunitní kruh sdílení v komunitním kruhu, možnost často sdělovat své myšlenky, nápady a zážitky➤ Prezentace vlastní práce prezentace všech prací dětí a učení se od kamarádů➤ Zodpovědnost <p>Dítě se učí:</p>

<p>využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění</p> <ul style="list-style-type: none">• žák využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem• žák využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi	<ul style="list-style-type: none">- mluvit a rozvíjet schopnost naslouchat a vhodně reagovat na podněty z okolí- respektovat názor druhého- rozumět běžně užívaným a domluveným gestům- účinně se zapojovat do diskuse a dodržovat její pravidla- volně psát myšlenky- tvořivé práci s textem- práci na PC (grafické zpracování textu, elektronická pošta, atd.)
Kompetence sociální a personální	
RVP	Principy pedagogického systému Montessori a vhodné metody práce
<ul style="list-style-type: none">• žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové <p>role v pracovní činnosti pozitivně</p>	<ul style="list-style-type: none">➤ Výuka podle pravidel vytvořených samotnými dětmi <p>Podílení se na tvorbě a stanovení pravidel pro soužití a práci v kolektivu a jejich respektování</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Svobodná práce dětí
ovlivňuje kvalitu společné práce	<ul style="list-style-type: none">- práce dětí ve dvojicích, skupinách,

<ul style="list-style-type: none">• žák podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá	týmech - možnost vlastního kreativního způsobu zpracování zadaného tématu
<ul style="list-style-type: none">• žák přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají	➤ Komunitní kruh setkání, sdílení a interakce dětí v komunitním kruhu „na elipse“
<ul style="list-style-type: none">• žák vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty	➤ Zodpovědnost pracovat na osobní maximum a dokončit práci do konce ➤ Připravené prostředí práce se specifickými pomůckami a materiály ➤ Vedení žáků k sebehodnocení porovnávání práce podle vzorové kontroly a s předem stanovenými kritérii ➤ Prezentace vlastní práce prezentace, ocenění a doporučení práce

ostatních

➤ **Vedení portfolia školní práce**

Dítě se učí:

- vytvářet pozitivní představu o sobě samém
- podílet se na utváření příjemné atmosféry v kruhu na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi
- podávat návrhy a vést diskusi
- vzájemné toleranci a zodpovědnosti za plnění dílčích částí společného úkolu
- požádat o pomoc a samo poskytnout pomoc podle svých možností
- úctě k práci druhého
- dodržovat pravidlo „respektovat a být respektován“

	<ul style="list-style-type: none">- oceňovat rozmanitost kultur- utvářet bezpečné prostředí během ranního setkání v kruhu, a to i pro nově příchozí (nový spolužák, rodič, student)
Kompetence občanské	
RVP	Principy pedagogického systému Montessori a vhodné metody práce
<ul style="list-style-type: none">• žák respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i	<ul style="list-style-type: none">➤ Komunitní kruh➤ Práce ve věkově smíšených skupinách➤ Výuka podle pravidel vytvořených samotnými dětmi <p>tvoření a dodržování pravidel vzájemného soužití</p>
psychickému násilí	<ul style="list-style-type: none">➤ Prezentace vlastní práce <p>snaha pomáhat si mezi sebou, navzájem se uznávat a oceňovat nápady druhých, nesoutěžení</p>
<ul style="list-style-type: none">• žák chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo	

školu	<p>➤ Přípravené prostředí</p> <p>osobnost učitele</p>
<ul style="list-style-type: none">• žák rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka	<p>➤ Spolupráce s rodiči</p> <p>➤ Plánování a organizace vyučování dětí</p> <p>➤ Filozofie oboru Kosmická výchova výpravy třídního kolektivu mimo školu v rámci témat k vyučování, samostatný pobyt dětí na škole v přírodě</p> <p>Dítě se učí:</p> <ul style="list-style-type: none">- různým rolím ve skupině a v životě- seznamovat se se společenskými normami, zároveň znát svá práva a povinnosti ve škole i mimo ni- tolerovat druhého i s jeho odlišnostmi- vzájemnému slušnému chování bez hrubostí a násilí

<ul style="list-style-type: none">• žák respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit	<p>➤ Filozofie oboru Kosmická výchova</p> <ul style="list-style-type: none">- projekty o historii naší vlasti- projekty k regionálnímu zeměpisu a historii- sledování života regionu, informace aktuálních událostech, zapojení dětí do projektů vztahujících se k regionu- naučné výpravy, muzea, galerie- využití všech smyslů, svobodná volba- propojení se životem- globální výchova
<ul style="list-style-type: none">• žák chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti	<p>➤ Filozofie oboru Kosmická výchova</p> <ul style="list-style-type: none">- práce s časovou přímkou – historie naší planety, podmínky vzniku života, vznik a vývoj života na naší planetě (v rámci Kosmické výchovy)- tříděný odpad ve třídě, další praktické zapojení do ochrany životního

	<p>prostředí</p> <ul style="list-style-type: none">- dítě se učí kriticky reagovat na globální problémy <p>➤ Zodpovědnost</p> <ul style="list-style-type: none">- mravní hodnoty, práce se zodpovědností- propojení se životem <p>➤ Ticho, klid a harmonie</p> <p>➤ Spolupráce s rodiči</p> <p>➤ Vedení žáků k sebehodnocení</p>
--	---

Kompetence pracovní	
RVP	Principy pedagogického systému Montessori a vhodné metody práce
<ul style="list-style-type: none">žák používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky	<ul style="list-style-type: none">➤ Svobodná práce dětí samostatná práce na pokusech a pracovní činnost podle zadání a návodů
<ul style="list-style-type: none">žák přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot	<ul style="list-style-type: none">➤ Výuka podle pravidel vytvořených samotnými dětmi➤ Připravené prostředí pro aktivní učení➤ Plánování a organizace vyučování dětí Dítě se učí adaptací a flexibilitě a vnitřní disciplíně
<ul style="list-style-type: none">žák využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření	<ul style="list-style-type: none">➤ Připravené prostředí práce dětí v připraveném prostředí a aktivní podíl na jeho utváření
<ul style="list-style-type: none">žák orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko	<ul style="list-style-type: none">➤ Zodpovědnost respekt k sobě a druhým mravní principy, výchova k lidství

podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení	<p>➤ Filozofie oboru výchova</p> <p>globální výchova</p> <p>➤ Vedení žáků k sebehodnocení</p> <p>➤ Filozofie oboru Kosmická výchova</p> <p>globální výchova</p> <p>- problémové vyučování</p> <p>- metody kritického myšlení,</p> <p>- prohlubování vnitřní motivace</p> <p>- podpora vlastních projektů dětí</p> <p>- propojení s realitou</p> <p>➤ Svobodná práce dětí</p> <p>svobodná volba práce, prostředí, atd. ... aktivní podíl dítěte na učení</p> <p>➤ Plánování a organizace vyučování dětí</p> <p>➤ Práce s pochvalou, chybou a</p>
--	---

	<p>sebekontrolou</p> <p>posilování vnitřní motivace zodpovědnost a samostatnost</p> <p>➤ Senzitivní fáze ve vývoji dítěte a jejich využívání</p> <p>individuální schopnosti a využívání senzitivních fází ve vývoji dítěte</p> <p>Dítě se učí:</p> <ul style="list-style-type: none">- dodržovat zásady bezpečnosti při pracovních činnostech- chránit své zdraví i zdraví druhých- dosáhnout zručnosti při práci s různými materiály a udržovat pořádek na pracovním místě <p>samostatně připravě jednoduchých pomůcek</p> <p>získávat přehled o pracovních podmínkách a vnímat různá pracovní prostředí</p> <p>poznávat různé obory lidské činnosti, jejich výsledky a význam pro ostatní lidi</p> <p>seznamovat se s různými profesemi a trhem</p>
--	---

Školní vzdělávací program
Základní škola Na Habru, Jablonského 865, Hořice

	<p>práce v regionu</p> <p>některým dovednostem k budoucímu povolání</p> <p>trávit volný čas smysluplně</p> <p>vytrvalosti a soustavnosti při plnění úkolů</p>
--	---

Průřezová témata

Vzhledem ke specifickým metodám a formám výuky podle Marie Montessori jsou následující průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Environmentální výchova
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Mediální výchova

obsažena v jednotlivých projektech kosmické výchovy či anglického jazyka.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Do Montessori tříd mohou být integrovány děti se speciálními potřebami, neboť individuální výuka v těchto třídách umožňuje nabídnout takovému dítěti vhodné činnosti kompenzující jeho problémy a handicap. Pravidla pro práci se žáky se SVP jsou stejná jako u „běžných tříd“.

Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

Montessori systém je pro děti mimořádně nadané zvláště výhodný, neboť nabídka rozšiřujících aktivit je tak veliká, že si žáci mohou plynule rozvíjet své schopnosti a nemusí být „brzdění“. Je však nutné dbát na důkladné upevnění znalostí a s tím spojené nutné procvičování učební látky.

Hodnocení

Způsob hodnocení dětí – práce s chybou a pochvalou – jsou jedním ze základních principů při uplatňování pedagogiky Marie Montessori. Vychází už ze samotného přístupu dospělého (rodiče, učitele...) k dítěti – láskyplný, partnerský přístup, který dítěti vytváří prostor k tomu, aby:

- poznávalo své přednosti a nedostatky, možnosti a hranice
- dokázalo odhadnout své síly a schopnosti
- uvědomovalo si, co je mu příjemné či nepříjemné
- dokázalo dát najevo své pocity ostatním

- učilo se plánovat další cesty k sebezdokonalování

Práce dítěte tedy není hodnocena ve smyslu porovnávání s ostatními nebo sestavování žebříčku výkonů – takové hodnocení se neslučuje s principy pedagogického systému Montessori.

S pochvalou učitel zachází přiměřeně – takovým způsobem, aby se dítě nestalo závislé na pochvale, na hvězdičce, na odměně, na jedničce... V pedagogice Marie Montessori je kladen velký důraz na utváření vlastní **vnitřní motivace** dítěte. Dítě se učí pro uspokojování svých vlastních potřeb z objevování nového a je vedeno k vlastnímu hodnocení své práce. Pochvalu učitel využívá u nových a nejistých dětí k navození pocitu jistoty a bezpečí. Chyba má být ukazatelem toho, co je třeba procvičit nebo zopakovat. Chyba je přirozenou součástí procesu učení a řešení problémů. Chyba je zdroj impulzů k vlastnímu zdokonalování.

Děti jsou vedeny k porovnání své práce s danými kritérii, učí se hledat svou chybu a cestu k její nápravě.

Záznamy školní práce dětí

Děti si zakládají portfolia s výsledky své školní práce v jednotlivých oblastech. Učitel průběžně hodnotí práce dětí komentářem, který obsahuje porovnání práce se zadanými kritérii a navrhuje dítěti postup k vylepšení další práce. Vychází také z různých učebních stylů, předpokladů a domácího zázemí dítěte.

Každé dítě má své záznamové listy přehledu učiva. Záznamové listy musí být pro dítě přehledné a srozumitelné, aby se v nich dokázalo samo orientovat. Jsou také pro dítě ukazatelem dalších možností a pomocníkem v plánování výukových oblastí.

Průběžně se učivo a práce dětí neznámkuje ani neboduje, žákovské knížky děti nemají.

Komunikace s dětmi

Učitel používá jazyk při komunikaci s dítětem tak, aby dítě nehodnotil a neposuzoval, a přitom dal najevo, že získalo novou dovednost, že se mu práce podařila, nebo naopak ho navede k tomu, aby si úkol ještě zopakovalo, práci lépe nacvičilo či chyby opravilo. Úkolem Montessori učitele je navodit takovou atmosféru, aby se děti neučily být závislé na pochvale a odměně a nebály se udělat chybu.

Nejlepší pochvala dítěti je vyjádření pocitu z vykonané práce samotným dítětem. Proto se má

učitel při hodnocení dítěte snažit o vyjádření pocitu dítěte či svého nebo popisovat, pojmenovat, projevit účast, uznání a ocenění na místo klasické pochvaly. Hodnocení má vést dítě k tomu, aby svou práci vždy dělalo, jak nejlépe dovede, tedy s využitím svého potenciálu na maximum.

Vysvědčení

Vysvědčení je formou slovního hodnocení, rodiče a žáci dostávají popisným jazykem přehled učiva, které dítě zvládlo, se kterým se seznámilo, či ve kterém by se mělo ještě zdokonalit. Popisuje obtížnosti a snahu, kterou muselo každé jednotlivé dítě vynaložit na zvládnutí určité oblasti či problému vyučování. Slovní hodnocení oceňuje míru porozumění, praktického použití znalostí a dovedností, originálního zpracování nebo vynaložení velkého úsilí při plnění zadaného úkolu. Dále označuje nedostatky a návrhy na další postup při zvládnutí učiva a důraz ve školní práci.

Chybová kontrola u učebního materiálu a pomůcek

Materiál a pomůcky (specifický materiál, běžné výukové pomůcky a texty) jsou většinou připravovány tak, aby dítě samo vidělo a poznalo, zda úkol provedlo správně, kde je chyba a jak ji opravit. (Děti jsou ke kontrole porovnáváním se vzorem vedeny již v předškolíce).

Texty a cvičení, pracovní listy a sešity děti nejdříve porovnávají s „kontrolou“. U textů, které kontroluje učitel (písanky, vlastní text, diktáty... a texty, které si už dítě samo porovnálo s „kontrolou“), píšeme nejdříve jen počet chyb na určitém úseku a dítě má možnost si je samo vyhledat a opravit je. Učitel pomáhá dětem vyhledat chyby, pokud si samy neumí poradit. Schopnost samostatné kontroly, nalezení rozdílů a chyby je důležitou životní kompetencí.

Spolupráce

Tréninkem spolupráce je nahrazeno soutěžením, záměrné porovnávání a sestavování pořadí mezi dětmi. Po každé skupinové práci mají děti možnost společně posoudit, jak se jim spolupracovalo, jaký díl úkolu splnily, jak byly platné své skupině. Posuzují samy sebe i své partnery. Hledají ocenění své práce a doporučují návrhy na vylepšení své skupině i ostatním.

Vedení dětí k sebehodnocení

Sebehodnocení a reflexi trénují děti od příchodu – při každodenním posezení

„na elipse“ (komunitní kruh), žáci mají možnost povídat o tom:

- co se mi dnes podařilo
- z čeho jsem měl radost
- co mi šlo moc dobře, co se mi podařilo, co mi moc nešlo, co se mi nedařilo
- co dělám rád a co nerad
- co mi šlo lehce, kde jsem vynaložil velké úsilí, co udělám příště jinak, aby se mi dařilo lépe
co se mi líbilo a co ne
- kdo nebo co mě rušilo kdo nebo co mi pomohlo
- jak se cítím, když se mi něco povede, jak se cítím, když se mi nedaří
- podle jakých pravidel jsem pracoval
- které pravidlo jsem porušil (pravidla soužití vyvěšená ve třídě) jak bychom komu mohli poradit nebo pomoci
- návrhy na řešení problémových situací návrhy na upravení stávajících pravidel

Od ústního sebehodnocení dílčích a malých úkolů vedeme děti k písemnému vyjádření a popisu práce za určité období. Využíváme běžné klasifikační období k tomu, aby děti řekly či napsaly svá vlastní sebehodnocení. Do určité míry to v pololetí zvládnou i žáci první třídy. Pro učitele je sebehodnocení dítěte jedním z diagnostických materiálů.

Jazyk a jazyková komunikace

Český jazyk a literatura

Charakteristika vyučovacího předmětu

Se čtením, psaním a výukou českého jazyka začínají děti v Montessori školách již v mateřské škole, ale u nás až ve škole základní. Učitel využívá senzitivních období, zájmu a naladění dítěte, doporučuje mu vhodné činnosti, které odpovídají schopnostem a úrovni, na které se dítě nachází.

Ve škole je zajištěna možnost komunikace mezi dětmi a na partnerské úrovni také s učiteli a dospělými. Součástí běžného života třídy je komunitní kruh, kde mají děti možnost sdělovat své zážitky, diskutovat, vyjadřovat se k problémům, pravidlům, prezentovat informace, hodnotit svou práci. Od počátků školní docházky trénují verbální komunikaci s ostatními dětmi a s dospělými ve třídě.

Při výuce čtení je prvotní cíl to, aby děti rády četly texty a celé knihy, dokázaly se nad texty zamýšlet, povídat si o přečteném, porovnávat se čteným textem své vlastní zkušenosti a zážitky a čerpat z textů nové informace. Od počátků psaní ukazujeme dětem, že je příjemné si zapisovat své myšlenky, názory a informace pro sebe a poskytnout je také k přečtení ostatním. Texty, se kterými děti pracují při výuce čtení, psaní, při práci s mluvnickými pravidly a slohovém výcviku, jsou pro děti smysluplné – to znamená, že obsahují slovní zásobu z oblasti, o kterou má dítě zájem, přináší nové informace nebo podněcuje děti k fantazii a sebevyjádření. Proto je také velmi úzké propojení mezi oborem Český jazyk a Kosmická výchova.

Děti se učí získávat informace z různých zdrojů – k dispozici je knihovna s dětskou literaturou a čítankami, slovníky, encyklopediemi, jako informační zdroj slouží učebnice českého jazyka a literatury, jazykové příručky, je možnost přístupu na internet. Děti pracují také podle písemných instrukcí, které doplňují materiály pro samostatnou práci dětí ve všech oborech vyučování. Vedeme děti k obohacování slovní zásoby novými pojmy, které se učí propojovat na fakta a generalizaci, porovnávat obsahy a zpracování obdobných námětů v různých textech.

Pro čtení, psaní, mluvnická pravidla, slohový výcvik a literaturu je ve třídě připraven „jazykový materiál“, který respektuje zásady pro připravené prostředí v pedagogickém systému Montessori.

Pro výběr okruhů učiva je důležitější připravenost dítěte než příslušný ročník školní docházky.

Přehled výstupů tedy není v plánu okruhů učiva seřazen chronologicky nebo doplněn údaji o příslušném ročníku, děti nemusí postupovat daným jednotným pořadím činností a oblastí, ale mohou si vybírat z nabídky podle svého zájmu a pracovat svým individuálním tempem. Je tedy například možné, aby se dítě, které ještě nezvládlo techniku psaní, ale umí číst, s pomocí učitele zabývalo slovními druhy nebo větnou skladbou. Pokud si dítě vybere oblast, ke které nemá potřebné dílčí zkušenosti, učitel mu ukáže a doporučí, které učivo si ještě předem potřebuje osvojit.

Nedílnou součástí jazykové oblasti je společná práce a komunikace mezi dětmi, při které se učí jeden od druhého a společně pracují na zadaných úkolech. Využíváme aktuálních událostí života třídy a školy, při kterých mohou děti využívat své jazykové dovednosti a prezentovat svou práci. Za důležité považujeme, aby se děti učily mluvit o svých pocitech, zkušenostech, zážitcích a názorech a nebály se je konfrontovat s okolím.

Čtení

Motto :

„Každé dítě začíná nebo pokračuje ve čtení od své individuální čtenářské úrovně. Pokud se dítě naučilo číst ještě před začátkem 1.třídy, po nástupu do školy tuto dovednost dále rozvíjí a smysluplně využívá.“

Pro nácvik čtení využíváme:

- analyticko-syntetickou metodu (živá abeceda, slabikáře, slova s předměty a obrázky – většinou tříděných dle obtížnosti čtení do tří úrovní)
- čtení od známých hlásek k přečtení celého slova (dle připravenosti dítěte)
- smysluplné texty – slovní zásoba vychází z okolí dítěte, z oblastí, o které má dítě zájem, podněcuje děti k fantazii a sebevyjádření nebo přináší nové informace (například k projektům z oblasti Kosmické výchovy)
- možnost vlastního neřízeného čtení z připravené knihovny během vyučování

Pro radost ze čtení je dobré zajistit, aby dítě mohlo o tom, co četlo, vypravovat a sdílet své čtenářské zážitky s vrstevníky a dospělými.

Psaní

Motto :

„Vlastní rukopis je individuálním výrazovým prostředkem, který můžeme chápat jako obraz osobnosti. Písmo dítěte od počátku nácvičku psaní odráží jeho momentální náladu i vnitřní naladění a je pomocníkem k chápání dětské psychiky....“

Při nácvičku psaní využíváme:

- správné vystihnutí „exploze psaní“ – senzitivní období
- hmatová písmena (psací a tiskací)
- práci s pohyblivou abecedou
- také velká tiskací písmena pro počáteční zapisování a psaní
- metodiku psaní s využitím řady písanek pro 1.ročník ZŠ
- vlastní sestavování malých sešitků s napsanými slovy, větami a texty k danému tématu (podle různých úrovní dětí)

Pro začátek psaní je velmi důležité vystihnout „explozi psaní“, kdy dítě chce samo psát. Současně s tím pokračuje zdokonalování jemné motoriky ruky, vedení ke správnému držení tužky a správnému sezení při psaní. Při osvojování nových tvarů psacích písmen jsou používána hmatová písmena. Od počátků psaní učitel respektuje vlastní rukopis jako výraz osobnosti dítěte, neopravuje se sklon písma a ani tvary písmen, pokud jsou čitelné. Důležité je, aby dítě po sobě s porozuměním napsaný text přečetlo.

Dítě souběžně s nácvičkou psaní může používat k písemným sdělením velká tiskací písmena tak dlouho, jak potřebuje. Může psát s pomocí psacího stroje nebo počítače. Pokud dítě čte psací písmena, ale má grafomotorické obtíže, pracuje také s pohyblivou psací abecedou, slovy a větami napsanými psacím písmem.

Chyby v psaném textu dítě opravuje samo nebo s pomocí učitele podle vzoru, učitel opravuje pravopis až po zvládnutí příslušného pravidla.

Vedení ke kompetencím v komunikaci

Motto :

„V rodině, mateřské i základní škole je důležité nechat dětem dost času pro poslech a mluvení, pro čtení, vlastní psaní a pro diskutování. Nepostradatelný a důležitý jazykový materiál je to, že dítě je v kontaktu a pracuje mezi mluvčími osobami....“

Pro rozvoj kompetence v komunikaci zařazujeme:

- komunitní kruh – aktivní naslouchání, sdílení, respektování mluvčího, diskuse, prezentace, vypravování, otázky, organizace a plánování další práce, domlouvání dětí mezi sebou
 - společné sestavování pravidel
 - práce s textem (různé metody)
 - práce s informacemi (různé metody)
 - aktivity pro společnou práci dětí s učitelem
 - aktivity a připravený materiál pro samostatnou práci skupin dětí
 - diferencovaný zásah učitele do komunikace mezi dětmi
 - využíváme radost dětí ze čtení a písemného zpracování myšlenek

Důležité jsou společné prezentace písemných projevů dětí:

- děti při seznámení se zpracováním tématu kamarády získávají zkušenosti, jak se dá text ještě připravit - napsat jinak
- děti při čtení svých textů před ostatními získávají dovednost prezentace
- učí se ocenit práci druhých a doporučit vylepšení
- děti poznají, že je důležité si pro přehlednost a rychlou orientaci svůj text uspořádat a připravit, aby jim sloužil jako podklad také k mluvenému projevu
- děti se seznámí s různými způsoby uspořádání textů (každý má svůj vlastní způsob zpracování, který mu vyhovuje nejlépe)
- vedeme děti k tomu, aby si osvojily svůj vlastní způsob, jak si psaný text přehledně uspořádat, a tak si připravit také své mluvené projevy
- mají více autentických příležitostí rozpoznat chyby v mluveném projevu a uvědomit si správnou výslovnost
- Při společné prezentaci prací dětí učitel ohleduplně přistupuje k nesmělým dětem.

Sloh, psané texty

Motto:

„Umět psát je prima, protože si tak můžeme zapsat své myšlenky a nápady, můžeme sdělit své zážitky ostatním v delším časovém horizontu, můžeme druhým něco vysvětlit, můžeme něco pěkného a milého uložit do písemné paměti pro sebe i pro ostatní čtenáře...“

Pro rozvoj psaných textů využíváme:

- děti mají možnost psát to, co jim dělá radost – fantazie, vlastní zážitky, texty k tématům z projektů, vysvětlování odborných koníčků....
- využíváme všech událostí - píšeme krátké zpětné vazby k tomu, kde jsme byli, co se nám líbilo, využíváme potřeby a nápady dětí
- vedeme děti také k přehlednému, výstižnému a věcnému písemnému záznamu
- tolerujeme fonetické psaní počátečních prací; gramatické chyby opravujeme, až když má dítě osvojena mluvnická pravidla
- děti se učí zapisovat a psát své texty také na počítači
- některé děti potřebují více pobídnout, motivovat a pomoci (návodem, osnovou, literárním textem, obrázky...)

Literární výchova

Motto:

„V literární výchově na 1. stupni, kde se čtenářství teprve utváří, se máme snažit děti přilákat k četbě, posílit je v chuti číst, učít je uvědomit si radost ze zaujetí čtením a povídáním o tom, co četly.....“

Od počátků čtení respektujeme zájem dítěte o knihu, i když je to zpočátku jen listování, prohlížení a letmé čtení některých vět. Důležité je, aby dítě mělo možnost zážitky z četby někomu vyprávět a sdílet s ostatními. Postupně vedeme děti k větší zkušenosti při četbě – aby se naučily o tom, co čtou, přemýšlet, reagovat na to, poznávat, co jim četba přináší. Součástí připraveného prostředí k četbě je vytvoření atmosféry, kde děti čtou s chutí, nebojí se navzájem a pro sebe si mohou psát o tom, co čtou, jak se jim to líbí a proč.

Ve třídě je prostor pro individuální četbu dětí. Neklademe důraz na hlasité čtení před celým kolektivem, ale na zaujetí dítěte četbou. Hlasité čtení využíváme při společné práci dětí k prezentaci textu, který chtějí sdílet s ostatními, nebo se kterým děti dále pracují. K prezentaci

literárních interpretací, dramatizace a čtení vlastních literárních textů dětí využíváme rodičovské publikum a významné dny a slavnosti. Pravidelné čtení a sdílení četby důrazně doporučujeme také rodičům s dětmi doma.

S literárními druhy a autory seznamujeme děti v souvislosti s ukázkami textů a knih. Využíváme autentických prožitků dětí – povídání o přečtených knihách a textech, vyprávění o navštíveném divadelním představení, nápady na hraní divadla, psaní básní a jejich recitace, vydávání sborníků dětské literární práce, povídání o filmech podle literární předlohy apod.

Výběr literárních textů je vhodné vztahovat k tématům Kosmické výchovy, která jsou právě aktuální.

Oblasti literární výchovy:

- individuální četba - podle zájmu a výběru dětí, doporučené texty učitelem, zadané texty ke společnému tématu
- sdělování obsahu přečteného textu, vlastního vnímání čteného textu a sdílení svých čtenářských zážitků mezi dětmi
- seznámení s neznámějšími autory dětské literatury - spisovateli a básníky
- na příkladu ukázek rozlišení základních literárních druhů vhodných pro dětskou četbu – próza a poezie; pohádka, bajka, povídka, dobrodružná literatura, sci-fi
- lidová slovesnost – pohádky, pověsti, přísloví, pranostiky, hádanky
- poezie – rým, verš, přirovnání, básničky k určitému tématu, interpretace před publikem
- divadlo – herec, režisér, scénář, výprava, hraní divadla, návštěva divadelního představení
- film - filmové příběhy určené dětem a sdílení dětí k obsahu a zážitkům ze sledování děje
- porovnávání zpracování jednoho tématu - různými autory, v různých obdobích historie, různými literárními styly

Mluvnická pravidla:

Motto :

„Pravopis se člověk nenaučí poučkami ani spisovnou výslovností, ale tím, že často čte a často píše. Psaní se učí psaním - ne psaním podle diktátu, ne zapamatováním pouček, ne rozbořem a určováním tvarů. S pravidly se děti jistě mají seznámit - ale nejdřív ze všeho se potřebují naučit, že rády píšou, a že kvůli tomu, aby jejich psaní bylo srozumitelné a hezké, je dobré psát pravopisně správně.“

Ke každému pravopisnému a mluvnickému pravidlu (podle přehledu mluvnického učiva v záznamových mapách) připravujeme materiál pro individuální práci dětí. Pomocí materiálu dítě nové pravidlo pochopí, procvičí si jeho pravopis a upevní pomocí dalších textů (nejlépe k tématu z oblasti Kosmické výchovy). Učitel každý materiál dítěti před prací předvede, naučí ho s materiálem pracovat, pomáhá dětem podle jejich individuální potřeby. K učení využíváme také vzájemnou pomoc spolužáků.

Pravopis a slovní zásobu děti trénují a procvičují hlavně při psaní vlastních textů. Důležité je, zařazovat takové činnosti, kde budou děti často a rády psát. Děti se potřebují naučit, že proto, aby bylo jejich psaní srozumitelné a zaujalo čtenáře a posluchače je třeba psát pravopisně správně.

Diktovaný text si děti mohou samy porovnat se vzorovým textem, vyhledat a opravit chyby. Pracují s jazykovými příručkami – Pravidla českého pravopisu, Slovník spisovné češtiny, Slovník českých synonym, Slovník cizích slov.

Materiál pro seznámení dětí s mluvnickými pravidly pro individuální práci dětí má splňovat tato kritéria:

- respektuje individuální práci dítěte - vlastní tempo, přizpůsobení obtížnosti
- materiál je určen k řešení jednoho problému – princip Izolace jedné vlastnosti.
- má smysluplný obsah – slovní zásoba z okolí a zájmu dítěte nebo nové informace
- umožňuje vlastní kontrolu dítětem - porovnání se vzorem, vyhledání vlastních chyb, oprava chyb
- je esteticky zpracován - snadná manipulace, vhodné obrázky, velikost písma, barevné rozlišení, uložení, trvanlivý materiál....
- je uložen na přístupném místě

- osvojené pravidlo dítě procvičuje ve vlastních textech (tvoření vět, příběhu, básničky....)
- pomocí materiálu dítě postupuje od praktického užívání jazyka k pojmům a definicím

Práce s chybou

Motto:

„Nesprávná je ostrá kritika a snaha dospělých ukázat nejsprávnější postup a řešení. To však neznamená, že necháme děti tápat a chybovat. Musíme zvážit, kdy dítě naši pomoc nutně potřebuje, nebo dokonce požaduje a kdy je lepší nechat ho soustředěně se zájmem pracovat, dělat chyby a poučit se z nich....“

Práce s chybou je jedním ze specifických principů pedagogiky Montessori. Při opravování písemných textů se řídíme těmito pravidly:

- zpočátku píší děti foneticky a gramatické chyby se neopravují
- pravopis u pravopisných cvičení se opravuje po probraných gramatických jevech (znaménka, tvrdé a měkké slabiky, párové souhlásky, probraná velká písmena...)
- pravopis slohových cvičení a vlastních textů dětí se opravuje až od 3.- 4. třídy
- učitel většinou nevpisuje do textu dítěte, korekturu píše do okraje - místa na opravy
- opakující se chyby si dítě může zapisovat do své vlastní kartotéky
- ke kontrole chyb dítě používá porovnání své práce se „vzorem - KONTROLOU“
- ke vzájemné kontrole chyb a opravě je využívána pomoc mezi spolužáky

Způsoby označení a opravování chyb:

Učitel chyby neopravuje, ale označuje, kde je v textu chyba a dítě si správné řešení a opravu provede samo. Učitel pro upozornění na chybu může použít například obyčejnou tužku – výrazným způsobem zapisuje pravidlo (podle potřeby správné řešení), které si má dítě zapamatovat. Označení chyby je přizpůsobeno úrovni dítěte a množství pravopisných jevů v textu:

- učitel označuje počet chyb na stránku a nechá dítě chyby vyhledat či porovnat se vzorem a znovu předat ke kontrole učiteli
- učitel označuje počet chyb na řádek a nechá dítě chyby vyhledat či porovnat se vzorem a znovu předat ke kontrole
- učitel označí slovo a nechá dítě chyby vyhledat
- učitel označí přímo chybu, dítě ji samo opraví

Záznamy o práci dítěte

Motto:

„Každý má právo být sám sebou....“

V rámci respektování principů Montessori pedagogiky, ponecháváme tam, kde je to možné, volbu výběru okruhů učiva na dítěti. Důležitá je připravenost dítěte zvládnout určitý jazykový problém. Přehled výstupů není v plánu chronologicky seřazen, děti nemusí postupovat daným jednotným pořadím činností a okruhů, ale mohou si vybírat z nabídky podle svého zájmu a pracovat svým individuálním tempem. Dokončené a zvládnuté okruhy učiva a úkoly si děti s pomocí učitele zaznamenávají, popř. označují časovým údajem do přehledu, který je srozumitelný dětem a ukazuje také další nabídku a úkoly každému dítěti.

Slohové práce, vlastní písemné záznamy a texty, písemné zpracování informací k různým tématům, dokončené pracovní materiály, kontrolní testy, pracovní sešity a brožurky atd. si každé dítě zakládá celý školní rok do svého portfolia.

Očekávané výstupy oboru Český jazyk na konci 2. období

- Naplnění očekávaných výstupů oboru ČESKÝ JAZYK učitel realizuje těmito způsoby:
- připravené prostředí s jazykovým materiálem, který dítě používá v rámci individuální obtížnosti, rozdělení učiva na dílčí kroky, individuální časové dotace, výběr místa a spolupráce mezi dětmi
- aktivizující metody práce ke čtení, psaní, práci s textem, sebevyjádření, rozvíjení slovní zásoby a komunikačních dovedností
- společné prezentace a sdílení vlastních prací dětí

Komunikační a slohová výchova

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
<ul style="list-style-type: none">- doplňuje chybějící slova - věty v textu- samostatně pracuje s materiály a pomůckami podle návodu- samostatně pracuje podle zadání na úkolech v pracovních sešitech- porovnává vypracované úkoly – texty se „vzorovým materiálem“- vyhledává informace v textu podle zadaných kritérií- čte potichu informace, literární a odborný text- čte nahlas informace a odborný text (při společné práci dětí na úkolech v různých oblastech vyučování)- pomůže a poradí kamarádovi s písemným zadáním úkolu- prezentuje vlastní texty před kolektivem	<p>Čtení s porozuměním přiměřeně náročných textů potichu i nahlas</p>

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
<ul style="list-style-type: none">- dokáže pracovat podle plánu - zapojuje se do aktivizujících metod práce s informacemi a textem	

<ul style="list-style-type: none">- vybere z nabídky vhodnou větu - text k danému obrázku, tématu, apod. - formuluje otázky k danému textu - formuluje otázky k danému textu s nabídkou několika možností odpovědi - zaznamená informace k prožité aktivitě (exkurze, výlet, film, beseda....) - zkrátí připravený text se zachováním smyslu - tvoří vlastní „sešitky“ s nejdůležitějšími informacemi na dané téma - vyhledává a zapisuje informace z textu podle zadaných kritérií třídí pojmy a krátké texty k daným okruhům - zapíše své názory k daným faktům - vybere vhodný (tj. úplný) text z několika možností - formuluje otázky ke sdělení, prezentaci	<p>Rozlišení podstatných a okrajových informací v textu vhodném pro daný věk, záznam podstatných informací</p> <p>Posouzení úplnosti či neúplnosti jednoduchého sdělení</p>
--	--

<p>spolužáků, k besedě na určité téma</p> <ul style="list-style-type: none">- posoudí, zda je zadání pro práci dostatečně formulované, navrhne úpravu a doplnění formulací- doplní další informace k dané otázce či tématu <p>porovná informace na základě přesnosti</p> <ul style="list-style-type: none">- volí z několika možností správnou odpověď- odpovídá na zadané otázky- vypravuje o tom, co viděl, slyšel a četl ostatním (ve dvojici, ve skupině, v komunitním kruhu)- najde odlišnosti v obsahu několika sdělení- předává informace ostatním <p>prezentuje informace podle zadaných kritérií (zamyšlení, klíčová slova, připravený text na zadané téma)</p> <ul style="list-style-type: none">- naslouchá a respektuje mluvčího- podílí se na sestavení společných	<p>Reprodukce obsahu přiměřeně složitého sdělení a zapamatování si z něj podstatného</p> <p>Vedení správného dialogu, telefonického rozhovoru, zanechání vzkazu na záznamníku</p>
---	--

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
<p>pravidel, volbě společného postupu, spolupracuje na sestavení programu</p> <ul style="list-style-type: none">- věcně a srozumitelně se zapojuje se do diskuse- řeší vhodným verbálním způsobem konflikt se spolužákem, pomůže při řešení konfliktu jiným spolužákům- zanechá vzkaz na záznamníku na zadané téma <p>efektivně a věcně telefonuje</p> <ul style="list-style-type: none">- vyhledá v nabídce reklamu, inzerát podle zadaných kritérií- utvoří vlastní reklamu, napíše inzerát- prezentuje vlastní výrobky při určité příležitosti- najde v textu klíčová slova- upraví text tak, aby zdůrazňoval klíčová slova (hlasem, přidáním či ubráním slov ve větě, pořadím slov ve větě)	<p>Rozpoznání manipulativní komunikace v reklamě</p> <p>Volba náležitě intonace, přízvuku, pauzy a tempa podle komunikačního záměru</p>

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
<p>přemýšlí o pravdivosti informací z reklamy</p> <ul style="list-style-type: none">- blahopřeje spolužákům a dospělým k výročí, úspěchu - se správnou intonací nadiktuje text k zápisu spolužákům	

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
<ul style="list-style-type: none">- při sdělování a vypravování ostatním volí přiměřené tempo, hlasitost a slovní zásobu- srozumitelně doporučí ostatním text, knihu, film, výlet....- ocení a doporučí k prezentaci práci spolužáka- srozumitelně prezentuje vlastní práci- přečte nahlas text s vyjádřením přímé řeči- respektuje pravidla diskuse- používá správnou intonaci při kladení otázek- zapojí se do dramatizace (hraní divadla)- pozitivně komunikuje se spolužáky a dospělými <p>přesvědčivě a vhodnou formou obhájí svůj názor</p> <ul style="list-style-type: none">- uplatňuje spisovný jazyk při nákupu v	<p style="text-align: center;">Rozlišování spisovné a nespisovné výslovnosti a její vhodné užívání podle komunikační situace</p>

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
<p>obchodě, telefonování, hovoru s neznámými lidmi</p> <ul style="list-style-type: none">- uplatňuje spisovný jazyk při omluvě, blahopřání, ocenění, v komunitním kruhu, při prezentaci vlastní práce, při komunikaci ve skupině v rámci vyučování - při společné prezentaci mluveného projevu využívá příležitosti rozpoznat chyby v mluveném projevu a uvědomuje si spisovnou výslovnost - správně vyslovuje shluky souhlásek a párové souhlásky	

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
<ul style="list-style-type: none">- pracuje s Pravidly českého pravopisu a Slovníkem spisovné češtiny- vytvoří prezentační materiál k určitému tématu (například: plakát, bulletin, informační list....)- sestaví vlastní text – dopis, vypravování, zprávu, reportáž- uvědomuje si, že „kódem“ ke srozumitelnosti textu je pravopis a spisovná výslovnost, pořadí slov ve větě a pestrá slovní zásoba	<p>Správné psaní po stránce obsahové</p> <p>i formální, jednoduché komunikační žánry</p>
<p>srovnáobrázky v dějovém sledu a vypravuje příběh</p> <p>doplní k obrázkům v dějové posloupnosti texty v časovém sledu</p> <p>sestavuje věty a texty v dějové posloupnosti</p> <p>dokáže zapsat svou činnost do deníku</p> <p>sestaví popis práce (například: recept, popis jednoduchého výrobku)</p>	<p>Sestavení osnovy vyprávění a na jejím základě vytváření krátkého mluveného nebo písemného projevu s dodržáním časové posloupnosti</p>

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
sestaví osnovu k vybranému textu	
sestaví osnovu k vlastnímu textu	
napíše vlastní text podle dané osnovy	
sestaví osnovu a vymyslí podle ní text	

Jazyková výchova

V oblasti jazykové výchovy se převážně uplatňuje specifická individuální práce dětí, kde si dítě vybírá z připraveného jazykového materiálu, pracuje s ním podle návodu, doporučení nebo s pomocí učitele svým vlastním tempem a výsledek své práce porovnává se vzorem. Pomocí jazykového materiálu vyvozuje mluvnické pravidlo a porovná ho se správnou formulací. Osvojené mluvnické pravidlo potom aplikuje na připravené texty v monotematických pracovních sešitech a začne vědomě používat při psaní vlastního textu.

Společná práce dětí je zařazena tam, kde je dobré vytvořit společné prostředí pro tvoření a vymýšlení slov, vět, formulací otázek, porovnávání vět, textů a jejich významů, sebevyjádření, rozvíjení slovní zásoby, slohových a komunikačních dovedností.

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
<ul style="list-style-type: none">- v textu čte správně dlouhé a krátké samohlásky- v textu píše správně dlouhé a krátké samohlásky- rozdělí hlásky na samohlásky, souhlásky- rozdělí souhlásky na měkké, tvrdé a obojetné- rozdělí samohlásky na krátké, dlouhé a označí dvojhlásky- najde v textu hlásky podle zadání- označí hlásky, které se jinak píší a jinak vyslovují	Zvuková a grafická podoba slova, členění slov na hlásky, odlišování dlouhých a krátkých samohlásek

<ul style="list-style-type: none">- pracuje s nápovědou při psaní párových souhlásek	
<ul style="list-style-type: none">- třídí věty podle druhů vět- určuje druhy vět v textu- sestaví větu z nabídky slov a upraví pořadí slov podle zamýšleného druhu věty- ve vlastním textu dokáže použít různé druhy vět- při čtení odliší různé druhy vět intonací v hlase	Druhy vět podle postoje mluvčího, volba vhodných jazykových a zvukových prostředků k jejich vytvoření
<ul style="list-style-type: none">- y/i po měkkých a tvrdých souhláskách	Správné psaní - základy pravopisu a odůvodnění
<ul style="list-style-type: none">- slabiky dě/tě/ně/bě/pě/vě/mě v běžných slovech- ú/ů- velká písmena na začátku věty- velká písmena u osobních	

<p>jmen a místních pojmenování</p> <p>- párové souhlásky</p>	
<p>- zdůvodní různý význam mnohoznačných slov užitím ve slovních spojení</p> <p>- přiřazuje slova opačného významu (různé slovní druhy)</p> <p>- nahradí opakující se slova v textu synonymy</p> <p>- vybírá vhodná slova z nabídky do písemného textu</p> <p>- srozumitelně vysvětluje význam slov použitím ve větě</p> <p>- rozřídí slova na základě společného významu a označí slovem nadřazeným</p> <p>- pracuje se slovníkem synonym</p> <p>- najde význam slov ve slovníku</p> <p>- tvoří řetězce příbuzných slov, rozpoznává jejich význam užitím ve spojení slov a ve větách, používá je k přesnému a výstižnému vyjadřování</p>	<p>Porovnávání významů slov, zvláště slov stejného nebo podobného významu a slov vícevýznamových</p>

<ul style="list-style-type: none">- odvozuje slova sestavením předpon a přípon ke kořenům slov, porovná smysluplnost slov- odvozuje slova a dělí je na skupiny slov podle jejich významu- rozlišuje významový okruh, slova příbuzná a tvary slov- používá při psaní pravidla pravopisu y/ý v příbuzných slovech vyjmenovaných slov- používá pravopisná pravidla, která souvisí se stavbou slova při psaní ě/je v kořenech slov- používá pravidla, která souvisí se stavbou slova při psaní předpon s/z/vz- používá pravidla, která souvisí se stavbou slova při psaní předpon typu roz-, bez, od-, před-- odvozuje správné psaní zdvojených souhlásek v běžné slovní zásobě- odvozuje správné psaní souhláskových skupin na konci slov tvořených příponami	<p>Kořen, příponová a předponová část, koncovka</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none">- určuje slovní druhy v textu, může používat symboly slovních druhů- u podstatných jmen rozliší názvy osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů- označí v textu správné tvary slov (výběr z více možností)- označí v textu chybné tvary slov a opraví je- seznámí se s pravidly pro používání spisovných slovesných tvarů- seznámí se s pravidly pro používání spisovných tvarů podstatných jmen- seznámí se s pravidly pro používání spisovných tvarů přídavných jmen- seznámí se s pravidly pro používání spisovných tvarů číslovek- rozezná nespisovné tvary v mluveném projevu- používá spisovné tvary v mluveném projevu	<p>Slovní druhy plnovýznamových slov a jejich využívání v gramaticky správných tvarech v mluveném projevu</p>
--	--

<ul style="list-style-type: none">- používá spisovný jazyk v adekvátních situacích- ve slyšených jazykových projevech rozpoznává chyby a uvědomuje si spisovné tvary- v mluveném textu používá správné tvary podstatných jmen, přídavných jmen, sloves a číslovek- rozlišuje slova citově zbarvená a vhodně je v textu používá	Rozlišování slov spisovných a jejich nespisovných tvarů
<ul style="list-style-type: none">- označí ve větě přísudek a podmět- z obsahu kontextu určí nevyjádřený podmět- porovnává úplnost sdělení, doplní vhodné větné členy	Vyhledání základní skladební dvojice a označení základu větu v neúplné základní skladební dvojici
<ul style="list-style-type: none">- rozeznává, které větné členy k sobě ve větě významově patří- upraví dlouhá souvětí v textu na smysluplné jednoduché věty- určí počet vět v souvětí- v písemném projevu zařazuje také vyjadřování v souvětích- označené větné členy doplní do další věty a vhodně začlení do souvětí	Odlišení věty jednoduché od souvětí, vhodná změna věty jednoduché v souvětí
<ul style="list-style-type: none">- najde ve větě spojovací výrazy- vybere vhodný spojovací výraz ke smysluplnému spojení větných	Užívání vhodných spojovacích výrazů, jejich obměna podle potřeby projevu

<p>členů</p> <ul style="list-style-type: none">- vybere vhodný spojovací výraz ke smysluplnému spojení vět do souvětí <p>doplní v textu čárky před běžnými spojovacími výrazy</p> <ul style="list-style-type: none">- změní spojovací výraz tak, aby sdělení mělo zamýšlený smysl	
<ul style="list-style-type: none">- používá pravidlo pro psaní vyjmenovaných a příbuzných slov při doplňování y/i v textu- vyhledá a opraví v textu chyby v psaní i/y použitím pravidla pro psaní vyjmenovaných a příbuzných slov- používá pravidlo pro psaní y/ý ve vyjmenovaných slovech ve vlastním textu- používá pravidlo pro psaní y/ý ve vyjmenovaných a příbuzných slovech ve vlastním textu	<p>Správné psaní i/y ve slovech po obojetných souhláskách</p>

<ul style="list-style-type: none">- najde ve větě dvojice větných členů a graficky je označí - doplní základní skladební dvojici vhodnými větnými členy a sestaví správný slovosled - změní slovosled větných členů tak, aby sdělení mělo zamýšlený význam - doplňuje vhodné přívlastky k větným členům tak, aby sdělení bylo přesné a výstižné - ve vlastním textu používá správný slovosled a vhodně využívá přívlastky - označí uvozovkami přímou řeč a upraví správně znaménka a velká písmena v uvozovací větě a přímé řeči - používá správně zapsanou přímou řeč ve vlastním textu	<p>Základní příklady syntaktického pravopisu</p>
--	---

Literární výchova

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
<ul style="list-style-type: none">- doplní k textu vhodnou ilustraci podle poslechu textu - doplní vhodnou ilustraci po přečtení textu - sdělí vlastní názor na přečtený text a knihu v komunitním kruhu - zapíše vlastní názor na přečtený text - zapíše záznam o přečtené knize podle osnovy (opis názvu a autora, popis hlavních postav, místa a času děje, stručně zapíše obsah, zapíše svůj názor – komentář k četbě) - doporučí přečtený text – knihu ostatním - vysvětlí, jak porozuměl čtenému textu	<p>Vyjadřování dojmů z četby a jejich zaznamenávání</p>
<p>formuluje základní myšlenku</p> <ul style="list-style-type: none">- vysvětluje „zašifrovaná sdělení autora“ ve verších básní	

<ul style="list-style-type: none">- vymyslí k textu výstižný nadpis- vymyslí pokračování a konec příběhu- vypravuje obsah textu- zapojuje se do aktivizačních metod práce s textem- zapíše krátký text k vybranému obrázku- zapíše krátký text k danému tématu- zapíše krátký text s použitím klíčových slov- vymyslí a napíše vlastní rýmovačku, básničku, pohádku, příběh na dané téma	<p>Volná reprodukce textů podle osobních schopností, tvorba vlastního literárního textu na dané téma</p>
<ul style="list-style-type: none">- rozezná poezii, prózu a divadelní hru- ukázky textů zařadí k základním literárním útvarům: rozpočítadlo, hádanka, báseň, pohádka, povídka, bajka, pověst, divadelní scénář, vtip- ukázky textů zařadí k útvarům: slovník, encyklopedie, učebnice, návod, označení, reklama, naučný text, odborný text	<p>Rozlišení různých typů uměleckých a neuměleckých textů</p>

<p>- při reprodukci textu, vlastním sdělení</p> <p>o přečteném textu nebo prezentaci (textu, knihy) rozlišuje základní literární pojmy: text, autor, ilustrátor, nakladatelství, obsah, rejstřík, próza, kapitola, poezie, báseň, verš, rým, sloka, rozpočítadlo, hádanka, pověst, divadelní hra</p> <p>- zařadí příběh podle obsahu k pojmu: dobrodružný, historický, o přírodě, příběhy ze života dětí, naučný, sci-fi, pohádka</p>	<p>Používání elementárních literárních pojmů při jednoduchém rozboru literárních textů</p>
---	---

ČESKÝ JAZYK - ZÁZNAMY OKRUHŮ UČIVA – viz přílohy

Cizí jazyk

Anglický jazyk

„Learning in one's youth is engraving in stone“.

(English proverb)

Charakteristika vyučovacího předmětu

Seznamování s anglickým jazykem v Montessori třídách probíhá od prvního ročníku v rozsahu 2 hodin týdně. Výuka je v souladu s nejnovějšími výzkumy a moderními metodami doporučenými pro výuku žáků mladšího školního věku. Tyto metody zdůrazňují rozvoj poslechových a komunikačních dovedností a aplikaci nabytých znalostí do kontextu. Čtení a psaní je odsunuto na pozdější dobu (třetí ročník), kdy žáci již nabyli základní komunikační dovednosti a dokáží aplikovat jim známé gramatické jevy v praxi.

Tento způsob výuky podporuje přítomnost anglicky mluvícího lektora, jehož úkolem je simulovat anglicky mluvící prostředí. Po celou dobu výuky tedy mluví jen anglicky. Lektor nepracuje pouze frontálně s celou třídou, ale i v malých skupinách a individuálně s jednotlivými dětmi, kdy žáky podporuje v používání anglických frází a procvičování jednoduché anglické konverzace. Lektor organizuje výuku, zadává a kontroluje úkoly, organizuje přesuny a zajišťuje práce na dlouhodobých a krátkodobých projektech. Žáci vytvářejí, spoluvytvářejí a postupně s věkem přebírají větší zodpovědnost za tyto projekty, které zahrnují výtvarné práce, domácí a zemědělské práce, výrobu trojrozměrných předmětů, práci se slovníkem, počítačem nebo internetem. Tato forma výuky je v souladu s pedagogikou Marie Montessori, která u dětí podporuje rozvoj zodpovědnosti za vlastní vzdělávání.

Výuka anglického jazyka prolíná různými předměty. V prvním ročníku je to výtvarná a tělesná výchova, ve druhém ročníku výtvarná výchova a matematika a od třetího do pátého ročníku je to výtvarná a kosmická výchova. Tematické okruhy těchto předmětů přirozeným způsobem rozšiřují slovní zásobu žáků. Jejich široké spektrum také zajišťuje praktickou výuku základních gramatických jevů v jejich rámci raději než teoretické vysvětlování a procvičování. Ve výuce se ale objevují i prvky hudební a dramatické výchovy, protože výuka je obohacena o písničky, říkadla, námětové a dramatické hry. Tyto hry, písničky a říkadla žáky nejen motivují, ale umožní jim zábavnou formou procvičovat nově nabyté gramatické jevy a fráze a jejich výslovnost, podporují je při samostatném vytváření vět a otázek.

Od třetího ročníku se děti seznamují s psanou formou anglického jazyka a základními rozdíly mezi psaným a mluveným jazykem. Výuka se opírá o již nabyté znalosti a zaměřuje se na známá témata. Tím se předchází špatné výslovnosti a komolení slov. Tento způsob děti motivuje, protože pracují se slovy a pojmy, které již znají. Čtení, psaní a gramatické jevy jsou doplněny o práci s učebnicí, která se stává doplňkem výuky. Během tohoto období také nastává přechod k občasnému využití mateřského jazyka, a to zejména při vysvětlování složitějších gramatických jevů, kdy použití české terminologie umožňuje žákům nový jazykový jev rychleji a snadněji pochopit. Od třetího ročníku část výuky zajišťuje učitel a anglicky mluvící lektor se účastní jen konverzační části výuky.

[Očekávané výstupy oboru Anglický jazyk na konci 2. období](#)

TEMATICKÉ OBLASTI

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
- žák pozdraví, rozloučí se, představí se	1. <u>Člověk</u>
- umí se zeptat, jak se kdo jmenuje	- já
- pojmenuje základní členy rodiny, základní části lidského těla	- rodina
- rozlišuje jednotlivá zaměstnání	- tělo
- seznamuje se s osobními zájmeny	- zaměstnání
- reaguje na jednoduché pokyny učitele	

<ul style="list-style-type: none">- žák počítá od 0 do 1000 - zeptá se na počet - zná základní barvy - pojmenuje předměty kolem sebe - pojmenuje základní hračky a pomůcky - zeptá se na věci kolem sebe - žák se zeptá a odpoví na otázku „Kde je ...?“	<p>2. Škola</p> <ul style="list-style-type: none">- budovy - třída - pomůcky - barvy - čísla do 1000, základní matematické operace - základní geometrické útvary
<ul style="list-style-type: none">- pozná nejznámější zvířata a jednoduše popíše jejich vzhled, zeptá se na potřebné informace (Is it?) - vyjmenuje domácí zvířata - rozezná základní stromy a rostliny a jejich charakteristické části	<p>3. Příroda</p> <ul style="list-style-type: none">- fauna - flóra - neživá příroda - počasí
<ul style="list-style-type: none">- pojmenuje základní části oblečení, předměty denní potřeby, nábytek - seznámí se s vazbou „There is, there“	<p>4. Naše okolí</p> <ul style="list-style-type: none">- hračky - oblečení - sporty - předměty denní potřeby - nábytek

<p>are“</p> <ul style="list-style-type: none">- jednoduše popíše své okolí	
<ul style="list-style-type: none">- vyjmenuje jednotlivé dny v týdnu a roční období- rozezná měsíce v roce- umí základní hodiny- pojmenuje části dne- seznámí se základní slovní zásobou týkající se jednotlivých významných svátků- charakterizuje jednotlivá roční období- vypráví o svém denním programu- formuluje své cíle a plány	<p>5. Čas</p> <ul style="list-style-type: none">- dny- měsíce- roční období- části dne- hodiny- svátky (Vánoce, Velikonoce, atd.)
<ul style="list-style-type: none">- popíše právě probíhající činnost- seznámí se se základními protiklady- vyjmenuje jednotlivá písmena abecedy, hláskuje jednoduchá slova	<p>6. Jazykové jevy</p> <ul style="list-style-type: none">- protiklady- slovesa pohybu- slovesa školních aktivit- abeceda

<ul style="list-style-type: none">- seznámí se se slovní zásobou týkající se rozdílů v jednotlivých kulturách- dle svých možností a schopností navazuje přátelství s dětmi z jiných zemí- seznámí se s názvy některých zemí, jejich hlavními městy a národnostmi- používá základní fráze týkající se tohoto tématu <p>seznámí se s významnými památkami Londýna</p>	<p>7. <u>Multikulturní vzdělání</u></p> <ul style="list-style-type: none">- rozdílné kulturní zvyklosti- navazování přátelství s dětmi z jiných zemí – přítel, s kterým si dopisují- seznámení s jinými zeměmi
--	---

KOMUNIKAČNÍ DOVEDNOSTI

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
<ul style="list-style-type: none">- pochytí základní myšlenku srozumitelného mluveného projevu	Rozvoj poslechových dovedností
<ul style="list-style-type: none">- reaguje na pokyny učitele- naváže jednoduchý dialog- aktivně používá zdvořilostní fráze- jednoduše pohovoří na známé téma	Komunikace

GRAMATIKA

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
- tvoří jednoduché otázky a umí na ně odpovědět	Skladba vět a tvoření otázek Minulý, přítomný a budoucí čas
- rozlišuje a v jednoduchých příkladech používá základní časy	Odlišnost 3. osoby jednotného čísla od ostatních, jednotné a množné číslo
- používá přivlastňovací zájmena	
- používá sloveso „mít“ v jednotném i v množném čísle	Přivlastňovací zájmena Zápory
- časuje sloveso „být“	Člen určitý a neurčitý
- seznámí se s určitým a neurčitým členem	Rozdíly mezi mluvenou a psanou angličtinou
- tvoří jednoduché věty	
- používá věty „mám rád, umím, neumím, nemám rád“	Čtení jednoduchých textů s porozuměním
- používá sloveso „muset“	
- rozlišuje mezi mluvenou a psanou formou jazyka	-
- čte jednoduché texty s porozuměním	

*samostatně pracuje se slovníky,
encyklopediemi, internetem*

ANGLICKÝ JAZYK - ZÁZNAM OKRUHŮ UČIVA – viz přílohy učiva

Matematika a její aplikace

Matematika

„Lidský duch duchem matematickým. Lidský duch má schopnost absorbovat, něco si představit a argumentovat.“ (Marie Montessori)

Charakteristika vyučovacího předmětu

Matematika je všude kolem nás. Každodenně se s ní setkáváme v nejrůznější podobě. Používáme ji v každodenním životě, ve vědě, průmyslu, v obchodu i v našem volném čase. Abychom mohli počítat, je třeba splnit dva úkoly – najít způsob počítání a vytvořit názvy číselnek.

Marie Montessori mluví o matematice jako o cestě k poznání světa. Lidského ducha nazývá duchem matematickým. Ten se projevuje již v prenatálním vývoji a působí v celém lidském životě. Má schopnost abstrahovat, představovat si a argumentovat. Klade důraz na smyslový prožitek dítěte, na jeho experimentování, na samostatné objevování a poznávání, neboť to, co dítě samo objeví, nejlépe pochopí a také si zapamatuje.

Marie Montessori doporučuje matematického ducha včas podporovat. Rozvíjení matematického ducha dítěte je účinné, jestliže dbáme na důsledné dodržování základních principů pedagogiky Montessori.

Matematika na základní škole v pojetí Marie Montessori navazuje zejména na smyslovou výchovu a na manipulaci s konkrétními pomůckami, kterou si dítě rozvíjí již v mateřské škole (předškoličce). Smyslová cvičení vycházejí z koncepce množství, totožnosti, podobnosti a rozdílu.

Výuka matematice v Montessori třídách na prvním stupni základní školy je založena především na práci s didaktickými pomůckami, postupně přechází na pomůcky abstraktní a převádí dítě k pracovnímu sešitu. Žák při práci na matematických pomůckách kombinuje předměty. Počítá, odděluje, a porovnává je, přičemž vizuálně chápe a posiluje tím více myšlenky konkrétní nežli abstraktní. Zacházením s materiály a jejich využitím mnoha různými způsoby se ozřejmí koncepce, které nebyly dítěti na první pohled jasné, neboť dítě nejen vidí základní myšlenku, ale také objevuje nové poznatky. Dítě pochopí fakta spíše opakováním a objevováním činnosti nežli při jednoduchém učení se zpaměti.

Pomůcky na sebe úzce navazují, proto také dítě může plynule postupovat od pomůcky k pomůcce a tím systematicky procházet celým učivem matematiky. Montessori pomůcky umožňují dětem dosáhnout jejich matematického rozvoje, pochopení algoritmů početních operací a pochopení smyslu celé matematiky, pomocí konkrétního materiálu. V ideálním případě jsou matematické pomůcky nedílnou součástí připraveného prostředí třídy, která pracuje Montessori pedagogikou. **Pro děti je práce s pomůckami doporučující, ne však závazná.** Každé dítě má možnost jít i v matematice svojí cestou a k daným výstupům dojít bez práce s pomůckami. Některé děti však pomůcky vedou tak, že jim umožňují mnohem větší přesah učiva, který se týká nejen 1. stupně. Tento **přesah** je ve školním vzdělávacím plánu označen *.

Práce s matematickými pomůckami má své metodické postupy, jak s nimi pracovat a jak práci předvést dítěti. Jednotlivé pomůcky jsou řazeny podle obtížnosti. Je nutné vědět, ke které činnosti se vrátit, když dítě nepochopí práci s některou pomůckou. Učitel musí znát nejen matematické souvislosti, postupné logické návaznosti, ale musí zároveň být i pozorovatelem vývoje jednotlivých dětí. Při početní práci s dítětem využívá výuku rozdělenou do tří částí podle obtížnosti a přesvědčí se tak, že dítě látce rozumí - třístupňová výuka. Učitel postupuje podle schopností a rychlosti dětí.

Pomůcky je možno přeskakovat podle senzitivních fází vývoje jednotlivých dětí a jít vstříc matematickému zájmu dítěte.

Materiál, z kterého jsou pomůcky zhotoveny, je různý. Přednost se však dává přírodním materiálům. Pomůcky mají barevné kódování, které pomáhá v třídění, stimulování smyslů a vštěpování provázanosti některých zákonitostí. Např. zlatou barvu Marie Montessori vybrala pro její jemnost a líbivost pro perlové tyče po deseti vtahující žáky do tajů a řádu desítkové soustavy. Používáním zlatých perel při výuce sčítání, odčítání, násobení a dělení pochopí dítě mnohem rychleji a snadněji daný jev. Jinými barvami jsou kódovány jednotlivé řády i v číselné soustavě.

Matematika se odehrává také v rámci projektového vyučování, aby děti brzy vnímaly matematiku jako součást našeho života a její použití jim přinášelo smysl a radost.

[Očekávané výstupy oboru Matematika na konci 2. období](#)

Naplnění očekávaných výstupů oboru MATEMATIKA – ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY učitel realizuje těmito způsoby:

- důsledné dodržování principů pedagogiky Marie Montessori (přípravené prostředí s matematickým materiálem, který dítě používá v rámci individuální obtížnosti, rozdělení učiva na dílčí kroky, individuální časové dotace, výběr místa a spolupráce mezi dětmi, třístupňová výuka)
- zařazování vhodných, nesoutěživých matematických didaktických her a hříček
- rozvíjení slovní zásoby a komunikačních dovedností
- společné prezentace a sdílení vlastních prací dětí
- rozvíjení schopnosti spolupracovat, společně řešit zadaný úkol
- rozvíjení schopnosti logického myšlení, nalezení podstaty problému a schopnosti rozboru

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
<p>(* označuje přesah učiva, tučně jsou vyznačené doporučené pomůcky)</p> <ul style="list-style-type: none">- žák se seznámí a prožívá si kvantitu čísel 1 – 10 (Červenomodré tyče)- zná a pojmenovává kvantitu, spojuje množství a slovo- zná číselné symboly, čte 1 – 10 (Smirkové číslice)- zná pořadí číslic- spojuje množství a číselné symbolyzná číslici 0 – prožije si vznik a narůstání kvantity (Skříňka s vřeténky),- seznámí se s některými vlastnostmi čísel- porovnává jednotlivá čísla a	<p>Základní matematická abeceda a úvod do početních operací Montessori první rovina</p>

<p>správně používá relační znaménka</p> <ul style="list-style-type: none">- orientuje se v prostoru (před, za, vedle, vpravo, vlevo, dole, nahoře) - zná sudá a lichá čísla (Sudá a lichá) - učí se narůstání číselné řady 1 – 9, vizuálně vnímá číslice (Barevné korálkové schody) - seznámí se se základními početními operacemi: sčítání, odčítání, násobení a dělení (Červenomodré tyče, Sčítací tabulka, Sčítací barevný had, Násobilkové a dělicí tabulky)	
<p>Pokud dítě pochopilo tyto činnosti, seznámilo se s kvantitou jednotlivých číselných symbolů 1 – 10, pochopilo číselnou abecedu, může navázat na tuto tzv. MONTESSORIOVSKOU PRVNÍ ROVINU lineárním počítáním a početními operacemi v oboru 0 – 10. Pokud se však dítě zajímá dále o výstavbu desítkové soustavy, pokračuje v tzv. MONTESSORIOVSKÉ DRUHÉ ROVINĚ. Pochopení číslic 1 – 10 dává totiž možnost vytvořit libovolné číslo a děti se rády zabývají velkými čísly a mají potřebu rozumět souvislostem. Jde opět o spojování množství a slova a množství a symbolu.</p>	

<ul style="list-style-type: none">- vizuálně vnímá číslice a zná kvantitu čísel 11 – 19 (Barevné korálkové schody) - prožívá a zná číselný symbol a názvosloví kvantity 11 – 19 (Seguinovy tabulky I). - prožívá a zná názvosloví kvantity 11 – 99 (Seguinova tabulka II) - žák se seznámí a prožije si kvantitu jednotlivých řádů, seznámí se s propojením aritmetiky s geometrií (Úvodní podnos) - zná přirozená čísla od 0 – 1 000 000 z hlediska kvantity, má smyslovou zkušenost s perlovým materiálem, porovnává a sleduje i rozdílné hmotnosti jednotlivých řádů, nabírá zkušenost s přechodem jednotlivých řádů (Zlatý perlový materiál, Devítková hra, Schovávací milion) - zná číselné symboly od 0 – 1 000	<p>Výstavba desítkové soustavy Montessori druhá rovina</p>
---	---

<p>000</p> <p>- propojuje a přesně přiřazuje symbol k danému množství, písemně zaznamenává přirozená čísla (*učí se vizuálně vnímat jednotlivé řády pomocí barevného označení (zelené jednotky, modré desítky, červené stovky, zelené tisíce) (Banka, Ptačí perspektiva s devítkovou hrou)</p> <p>- orientuje se v číselné řadě přirozených čísel, lineárně počítá, (*má zkušenost s geometrickým srovnáním), počítá po desítkách, stovkách, atd. (Stovkový, Tisícový řetěz, Stovková tabulka)</p> <p>- porovnává jednotlivá přirozená čísla a správně používá relační znaménka</p> <p>umí rozložit jednotlivá čísla na jednotky, desítky, atd.</p> <p>- učí se základní postupy jednotlivých početních úkonů, učí se rozumět tomu, co se děje při každém početním úkonu (Zlatý perlový materiál – Banka, Směnárna, atd., Znamková hra)</p>	
--	--

<ul style="list-style-type: none">- zná základní principy a zákony jednotlivých početních operací a využívá je při pamětném i písemném počítání - zná správné pořadí početních úkonů důležitých pro dosažení správných výsledků - pracuje se Zlatým perlovým materiálem a Číselnými kartami – žák si prožívá a postupně zná jednotlivé početní operace – sčítání, odčítání, násobení a dělení (Banka) - tvoří čísla a množství, počítá s přechodem jednotlivých řádů (zařazuje se po sčítání a odčítání bez přechodu jednotlivých řádů) (Směnárna) - tvoří čísla a množství, počítá s přechodem jednotlivých řádů (zařazuje se po sčítání a odčítání bez přechodu jednotlivých řádů) (Směnárna) - pracuje s abstraktnějším materiálem než v Bance – stejný, poněkud rychlejší postup, propedeutika např. pro práci s penězi (Známková hra) - Obchod – vrací peníze při platbě určitou částkou, postupně opouští pomůcky – pamětně počítá, popř. dočítá	<p>Využívání při pamětném i písemném počítání komutativnosti a asociativnosti sčítání a násobení Montessori třetí rovina</p>
--	---

(Hra na obchod)

- vyvodí jednotlivé násobky 1-10

(Násobkové řetězy)

- chápe princip násobení a dělení a vzájemné souvislosti těchto dvou početních operací (**Dělicí a násobilková tabulka**)

násobí a dělí jednociferným činitelem či dělitelem (**Násobící a Dělicí tabulky**)

PARALELNÍ MATERIÁL PRO PRÁCI S NIŽŠÍMI ČÍSLY – pouze doporučený

- žák počítá do 10, rozkládá číslo 10, vizuálně a hmatově vnímá kvantitu (**Sčítací had**)
- počítá do 10, prožívá si početní operaci odčítání – „něco chybí“ (**Odčítací had**)
- zná vlastnosti čísel při matematických operacích – matematické zákony komutativnosti a inverze (**Proužková sčítací a Odčítací tabulka**)
- umí se zorientovat v tabulkách, vyplnit je (**Sčítací a Odčítací prstové tabulky**)
- umí pracovat s tabulkou (**Dělicí a Násobilkové prstové tabulky**)
- zná násobilku, násobky, vizuálně si zažívá jednotlivé násobkové řady, orientuje se v malé násobilce, hledá stejné výsledky, chápe čísla „čtvercová“ a „krychlová“ – chápe souvislost s geometrií (**Barevné násobkové řetězy, Korálková krabice k násobilce**)
- *přes senzorickou práci s kruhovými, čtvercovými a trojúhelníkovými modely se žák postupně seznamuje se zákonitostmi zlomků, s jejich pojmenováním a poté i s početními operacemi – od nejjednodušších až ke složitějším, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem, násobí a dělí je celým číslem, provádí početní operace s rozdílným jmenovatelem, krátí a rozšiřuje zlomky, zná čísla smíšená, zná desetinná čísla a počítá s nimi jednotlivé početní operace (**Zlomky, desetinná čísla**)
- žák si prožívá přechod přes 10, tj. propedeutika k písemnému sčítání a odčítání (**Sčítací a Odčítací počítadlo**)

<ul style="list-style-type: none">- písemně sčítá a odčítá v oboru přirozených čísel s přechodem přes desítku, (Zlatý perlový materiál, Znamková hra) - žák prožívá, vizuálně vnímá, co se děje s jednotlivými řády, chápe algoritmus dělení, přechod k písemnému velkému dělení (Dělicí tabulky, Velké dělení) - písemně dělí víceciferným dělitelem (Velké dělení) - násobí víceciferné činitele — prožívá, chápe a pamatuje si algoritmy činností, písemně násobí (Multiplikační tabule) - počítá velkou násobilku rozkladem dělí se zbytkem (Dělicí tabulky)	<p style="text-align: center;">Písemné početní operace v oboru přirozených čísel</p> <p style="text-align: center;">Montessori třetí rovina</p>
<p>TŘETÍ ROVINA podle Marie Montessori probíhá současně s rovinou druhou. Jedná se o početní operace v oboru 1 – 9 999. Dítě pracuje nejdříve s konkrétním materiálem, je vedeno návodem a výpočty jsou podloženy materiálem. Později se přechází k abstraktnějším pomůckám a ve vhodnou chvíli prožití a pochopení (pro každé dítě nastává v jinou dobu) se přechází k abstraktní rovině – k pracovnímu sešitu. V této rovině se paralelně pracuje ještě s materiálem bez velkých čísel, kde dítě si početní operace procvičuje v jednotkové oblasti. V této rovině je nejdůležitější prožití si a pochopení základních početních operací – Marie Montessori toto nazývá PSYCHOARITMETIKOU a dbá na dodržování principu IZOLACI JEDNÉ VLASTNOSTI. Vždy se zavádí pro dítě</p>	

jen jeden nový krok, problém či jev.

1. krok – statické početní operace - bez přechodu řádu
2. krok – dynamické početní operace – záměna jednoho řádu
3. krok – záměna v rámci dvou řádů
4. krok – záměna v rámci tří řádů
5. krok – zavedení nuly na místě jednotek, pak desítek nebo stovek
6. krok – zavedení početních znamének

- žák se orientuje na číselné ose v oboru přirozených čísel 1 – 1 000 000 (*i v oboru racionálních čísel, *porovnává zlomky a desetinná čísla)

- zaokrouhluje přirozená čísla na desítky, stovky, tisíce

- provádí odhady a kontroly výsledků v oboru přirozených čísel (*využívá kalkulátory)

- zná znaky dělitelnosti, umí najít společný násobek a společného dělitele čísel, rozezná prvočísla, popíše jejich vlastnosti

Zaokrouhlování přirozených čísel, odhady a kontrola výsledků početních operací v oboru přirozených čísel

<ul style="list-style-type: none">- žák propojuje své dosavadní zkušenosti s praxí (Obchod, Banka, Směnárna)- řeší a tvoří slovní úlohy typu:- řeší a tvoří jednoduché i složené slovní úlohy s osvojenými početními operacemi, a to i v rámci probíraných projektů (o kolik méně, o kolik více, kolikrát více, kolikrát méně, dělení se zbytkem atd.)	<p>-</p> <p>Řešení a tvorba úloh, ve kterých se aplikují osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel</p>
---	--

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
(* označuje přesah učiva, tučně jsou vyznačené doporučené pomůcky)	
<ul style="list-style-type: none">- žák zná a převádí délkové jednotky hmotnostní, objemové i časové (Červenomodré tyče, Váhy, Hodiny, Objemová tělesa)- orientuje se v čase- zná peněžní jednotky, převádí je a vrací (dočítá) (Hra na obchod)	

<ul style="list-style-type: none">- rozumí, umí číst a vytváří jednoduché grafy, diagramy a tabulky (*i pomocí počítače) - doplňuje jednoduché tabulky, schémata a posloupnosti čísel v oboru přirozených čísel - doplní tabulky přímé úměrnosti - *orientuje se v souřadnicích bodů kartézského systému - vyhledává informace ze slovníků, encyklopedií, internetu, tabulek a učí se je logicky třídit - umí číst z jízdnicích řádů umí číst a psát římská čísla	<p>Vyhledávání, sbírání a třídění dat Čtení a sestavování jednoduchých tabulek a diagramů</p>
--	--

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Úvod do geometrie probíhá již v Montessori předškoličce, a to při práci se smyslovým materiálem (např. Válečky s úchyty, Růžová věž, Hnědé schody, Červené tyče, Geometrická komoda Modré tvary ve žlutém poli, Barevné válečky bez úchytů). Na základní škole dochází k postupnému zpřesňování geometrických představ dítěte i přes prožitek na jeho vlastním těle - např. měření délky. Většinu vlastností i vzorců si však dítě samo odvodí s pomocí pomůcek. Uvědomuje si, že k danému termínu nebo vzorci neexistuje jen jeden model. Vidí svět kolem sebe vytvořený s matematickou a geometrickou přesností, začíná chápat spojitosti a zákonitosti, je to pro něho hra s danými pravidly.

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY (* označuje přesah učiva, tučně jsou vyznačené doporučené pomůcky)	UČIVO
<ul style="list-style-type: none">- žák pracuje například s Geometrickou komodou – vytváří různé tvary, objevuje přes hmatové a vizuální prožitky geometrické vztahy a souvislosti - pracuje s plnou plochou a obrisy (Kovové tvary a plochy) - rozeznává typy čar a umí je narýsovat (přímá, křivá, lomená) - rozlišuje geometrické útvary, orientuje se v základních geometrických pojmech a vztazích mezi útvary (bod, přímka, úsečka, polopřímka, různoběžky, rovnoběžky, trojúhelník, čtverec, obdélník, čtyřúhelníky, n-úhelníky, strana, základna, výška, úhel, kružnice, kruh, střed, průměr, poloměr, vzájemná poloha kruhu a přímky – průsečík, *tečna, sečna, mimoběžná přímka, tětiva, půlkruh, úseč, výseč, atd.) (Geometrická komoda) - rozezná různé druhy trojúhelníků, pracuje s nimi, sám objevuje – strany, vrcholy, základnu, výšku, střed strany, *strana přilehlá a protilehlá, * odvěsny, přepona, úhly, *střed	<p style="text-align: right;">Rýsování a znázorňování základních</p>

<p>úhlů, obvod, obsah, vnitřní a vnější plocha, atd.) (Trojúhelníková komoda, Konstrukční trojúhelníky)</p> <ul style="list-style-type: none">- *poznává a rýsuje úhly, učí se je změřit (ostrý, tupý, přímý, pravý, plný)- používá techniku správného rýsování- umí narýsovat čtverec, obdélník, trojúhelník, kružnici <p>smyslově si prožije a sám hledá zákonitosti základních geometrických těles (Geometrická tělesa)</p> <p>rozezná, pojmenuje a popíše základní geometrická tělesa, popř. je vymodeluje.</p> <ul style="list-style-type: none">- žák se učí odvodit a umí vypočítat obvody a obsahy geometrických útvarů (čtverec, obdélník, trojúhelník, n-úhelník) (Geometrická komoda, Žluté trojúhelníky), délku lomených čar, učí se základní jednotky a převody	<p>rovinných útvarů</p> <p>(čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnice), jednoduché konstrukce</p> <p>Základní tělesa</p> <p>Obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran</p> <p>Grafické sčítání a odčítání úseček, určování délky lomené čáry</p>
<ul style="list-style-type: none">- poznává a *rýsuje úhlopříčky mnohoúhelníků <p>graficky sčítá a odčítá úsečky</p> <ul style="list-style-type: none">- rozlišuje pojmy svislý, vodorovný,	

<p>šikmý</p> <p>* používá pojmy horizontála a vertikála</p> <p>- umí sestrojít rovnoběžky, různoběžky, kolmice, hledá souvislosti, vztahy, jejich zákonitosti (Geometrická komoda)</p> <p>- sestrojuje pravý úhel</p> <p>- rozezná vzájemnou polohu přímek v rovině narýsuje kolmici, přímky rovnoběžné či různoběžné</p> <p>- rozpozná výšku obrazců (čtverce, obdélníku, trojúhelníku, lichoběžníku, n-úhelníku)</p> <p>- * umí výšku narýsovat</p> <p>- provádí jednoduché konstrukční úlohy podle zadání</p> <p>- učí se správně používat pravítko, kružítko, trojúhelník</p>	<p>Konstrukce rovnoběžky a kolmice</p>
<p>- porovnává velikosti jednotlivých útvarů</p> <p>- žák poznává a učí se zdůvodňovat, kdy jsou obrazce shodné, podobné a kdy se rovnají jejich obsahy</p>	

<p>- učí se odvodit si obsah čtverce, obdélníku, lichoběžníku, trojúhelníku, n-úhelníku (Žluté trojúhelníky, Geometrická komoda, Konstrukční trojúhelníky)</p> <p>- umí vypočítat obsah rovinného obrazce pomocí čtvercové sítě, *počítá podle odvozených vzorců obvodu, obsahy geometrických tvarů, povrchy a objemy geometrických těles (Geometrická tělesa, Komoda k výpočtu obsahů tvarů, Pythagorova komoda)</p> <p>- zná základní jednotky obsahu a *převádí je</p>	<p>Určení obsahu obrazce pomocí čtvercové sítě a používání základní jednotky obsahu</p>
<p>- rozpozná, kdy jsou obrazce osově souměrné, určí jejich osu souměrnosti</p> <p>(Hřebíková komoda s gumičkami, Zrcátka)</p> <p>- doplňuje obrazec podle osy souměrnosti překládáním i *rýsováním</p>	<p>Rozpoznání a znázornění ve čtvercové síti jednoduchých osově souměrných útvarů, určení osy souměrnosti útvaru překládáním papíru</p>

NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
<p>- podle matematických vloh jednotlivce volí žáci neobvyklá řešení, přemýšlí nad úkolem a nespokojují se s daným, popř. předloženým řešením.</p> <p>řeší netradiční matematické a logické hry a hádanky či úlohy (např. Děsivá věda, Matematické pohádky, vlastní tvorba dětí, Sudoku, Magické čtverce,</p> <p>hádanky, rébusy, nelogické „kapitánské“ úkoly, logické řady, atd.)</p>	<p>Řešení jednoduchých praktických slovních úloh a problémů, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech</p> <p>a algoritmech školské matematiky</p>

MATEMATIKA - ZÁZNAMY OKRUHŮ UČIVA – viz přílohy

Informatika

Charakteristika vyučovacího předmětu

Předmět informatika dává prostor všem žákům porozumět tomu, jak funguje počítač a informační systémy. Zabývá se automatizací, programováním, optimalizací činností, reprezentací dat v počítači, kódováním a modely popisujícími reálnou situaci nebo problém.

Dává prostor pro praktické aktivní činnosti a tvořivé učení se objevováním, spoluprací, řešením problémů, projektovou činností. Pomáhá porozumět světu kolem nich, jehož nedílnou součástí digitální technologie jsou.

Hlavní důraz je kladen na rozvíjení žákova infromatického myšlení s jeho složkami abstrakce, algoritmizace a dalšími. Praktickou činnost s tvorbou jednotlivých typů dat a s aplikacemi vnímáme jako prostředek k získání zkušeností k tomu, aby žák mohl poznávat, jak počítač funguje, jak reprezentuje data různého typu, jak pracují informační systémy a jaké problémy informatika řeší.

Škola je zaměřena na informatiku a technické směřování rozvoje žáků, proto jsou do výuky zařazeny základy robotiky jako aplikovaná oblast, propojující informatiku a programování s technikou, umožňují řešit praktické komplexní problémy, podporovat tvořivost a projektovou činnost a rozvíjet tak infromatické myšlení. Škola klade důraz na rozvíjení digitální gramotnosti v ostatních předmětech, k tomu přispívá informatika svým specifickým dílem.

Organizační a obsahové vymezení

Výuka probíhá na počítačích či noteboocích s myší, buď v PC učebně, nebo v běžné učebně s přenosnými notebooky, s připojením k internetu. Některá témata probíhají bez počítače.

V řadě činností preferujeme práci žáků ve dvojicích u jednoho počítače, aby docházelo k diskusi a spolupráci. Žák nebo dvojice pracuje individuálním tempem. Výuka je orientována činnostně, s aktivním žákem, který objevuje, experimentuje, ověřuje své hypotézy, diskutuje, tvoří, řeší problémy, spolupracuje, pracuje projektově, konstruuje své poznání. Není kladen naprosto žádný důraz na pamětné učení a reprodukci.

Pro výuku jsou zakoupené následující pomůcky:

- robotická stavebnice LEGO WeDo (na 2 žáky 1 stavebnice)

- robotická stavebnice LEGO Mindstorms EV3 (na 2 žáky 1 stavebnice)
- alternativně - programovatelná deska Micro:bit (na 2 žáky 1 deska)

- [Rozvržení učiva a očekávaných výstupů do jednotlivých ročníků](#)

Předmět: Informatika		Ročník: IV.
Očekávané výstupy po IV. ročníku	Učivo	
Ovládání digitálního zařízení Žákyně/žák: <ul style="list-style-type: none">• pojmenuje jednotlivá digitální zařízení, se kterými pracuje, vysvětlí, k čemu slouží• pro svou práci používá doporučené aplikace, nástroje, prostředí• edituje digitální text, vytvoří obrázek• přehraje zvuk či video• uloží svoji práci do souboru, otevře soubor• používá krok zpět, zoom• řeší úkol použitím schránky	Digitální zařízení. Zapnutí/vypnutí zařízení/aplikace. Ovládání myši. Kreslení čar, vybarvování. Používání ovladačů. Ovládání aplikací (schránka, krok zpět, zoom). Kreslení bitmapových obrázků. Psaní slov na klávesnici. Editace textu. Ukládání práce do souboru. Otevírání souborů.	

<ul style="list-style-type: none">• dodržuje pravidla nebo pokyny při práci s digitálním zařízením <p>Práce ve sdíleném prostředí</p> <p>Žákyně/žák:</p> <ul style="list-style-type: none">• uvede různé příklady využití digitálních technologií v zaměstnání rodičů• najde a spustí aplikaci, kterou potřebuje k práci• propojí digitální zařízení a uvede bezpečnostní rizika, která s takovým propojením souvisejí• pamatuje si a chrání své heslo, přihlásí se ke svému účtu a odhlásí se z něj• při práci s grafikou a textem přistupuje k datům i na vzdálených počítačích a spouští online aplikace• u vybrané fotografie uvede, jaké informace z ní lze vyčíst• v textu rozpozná osobní údaje	<p>Přehrávání zvuku</p> <p>Využití digitálních technologií v různých oborech.</p> <p>Ergonomie, ochrana digitálního zařízení a zdraví uživatele.</p> <p>Práce se soubory.</p> <p>Propojení technologií, internet.</p> <p>Sdílení dat, cloud.</p> <p>Technické problémy a přístupy k jejich řešení (hlášení dialogových oken).</p> <p>Uživatelské jméno a heslo.</p> <p>Osobní údaje</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none">rozpozná zvláštní chování počítače a případně přivolá pomoc dospělého <p>Úvod do kódování a šifrování dat a informací</p> <p>Žákyně/žák:</p> <ul style="list-style-type: none">sdělí informaci obrázkempředá informaci zakódovanou pomocí textu či číselzakóduje/zašifruje a dekóduje/dešifruje textzakóduje a dekóduje jednoduchý obrázek pomocí mřížkyobrázek složí z daných geometrických tvarů či navazujících úseček <p>Úvod do práce s daty</p> <p>Žákyně/žák:</p>	<p>Piktogramy, emoji.</p> <p>Kód.</p> <p>Přenos na dálku, šifra.</p> <p>Pixel, rastr, rozlišení.</p> <p>Tvary, skládání obrazce.</p>
--	--

<ul style="list-style-type: none">• pracuje s texty, obrázky a tabulkami v učebních materiálech• doplní posloupnost prvků• umístí data správně do tabulky• doplní prvky v tabulce• v posloupnosti opakujících se prvků nahradí chybný za správný <p>Úvod do informačních systémů</p> <p>Žákyně/žák:</p> <ul style="list-style-type: none">• nalezne ve svém okolí systém a určí jeho prvky• určí, jak spolu prvky souvis	<p>Data, druhy dat.</p> <p>Doplňování tabulky a datových řad.</p> <p>Kritéria kontroly dat.</p> <p>Řazení dat v tabulce.</p> <p>Vizualizace dat v grafu.</p>
--	--

	System, struktura, prvky, vztahy.

Předmět: Informatika		Ročník: V.
Očekávané výstupy po V. ročníku	Učivo	
<p>Základy programování - příkazy, opakující se vzory</p> <p>Žákyně/žák:</p> <p>v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program pro ovládání postavy v programu najde a opraví chyby rozpozná opakující se vzory, používá opakování, stanoví, co se bude opakovat a kolikrát vytvoří a použije nový blok upraví program pro obdobný problém</p>	<p>Příkazy a jejich spojování.</p> <p>Opakování příkazů.</p> <p>Pohyb a razítkování.</p> <p>Ke stejnému cíli vedou různé algoritmy.</p> <p>Vlastní bloky a jejich vytváření.</p> <p>Kombinace procedur.</p>	

<p>Základy programování – vlastní bloky, náhoda</p> <p>Žákyně/žák:</p> <p>v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program řídící chování postavy v programu najde a opraví chyby</p> <p>rozpozná opakující se vzory, používá opakování, stanoví, co se bude opakovat a kolikrát</p> <p>rozpozná, jestli se příkaz umístí dovnitř opakování, před nebo za něj</p> <p>vytváří, používá a kombinuje vlastní bloky přečte zápis programu a vysvětlí jeho jednotlivé kroky</p> <p>rozhodne, jestli a jak lze zapsaný program nebo postup zjednodušit</p> <p>cíleně využívá náhodu při volbě vstupních hodnot příkazů</p> <p>Úvod do modelování pomocí grafů a schémat</p> <p>Žákyně/žák:</p> <p>pomocí grafu znázorní vztahy mezi objekty</p> <p>pomocí obrázku znázorní jev</p> <p>pomocí obrázkových modelů řeší zadané problémy</p> <p>Úvod do robotiky se stavebnicí</p> <p>Žákyně/žák:</p> <p>sestaví robota podle návodu</p> <p>sestaví program pro robota</p> <p>oživí robota, otestuje jeho chování</p> <p>najde chybu v programu a opraví ji</p>	<p>Kreslení čar.</p> <p>Pevný počet opakování.</p> <p>Ladění, hledání chyb.</p> <p>Vlastní bloky a jejich vytváření.</p> <p>Změna vlastností postavy pomocí příkazu.</p> <p>Náhodné hodnoty.</p> <p>Čtení programů.</p> <p>Programovací projekt.</p> <p>Graf, hledání cesty.</p> <p>Schémata, obrázkové modely.</p> <p>Model.</p> <p>Sestavení programu a oživení robota.</p>
---	---

<p>upraví program pro příbuznou úlohu pomocí programu ovládá světelný výstup a motor pomocí programu ovládá senzor používá opakování, události ke spouštění programu</p> <p>Základy programování – postavy a události</p> <p>Žákyně/žák: v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program pro řízení pohybu a reakcí postav v programu najde a opraví chyby používá události ke spuštění činnosti postav přečte zápis programu a vysvětlí jeho jednotlivé kroky upraví program pro obdobný problém ovládá více postav pomocí zpráv</p>	<p>Ovládání světelného výstupu. Ovládání motoru. Opakování příkazů. Ovládání klávesnicí – události. Ovládání pomocí senzoru.</p> <p>Ovládání pohybu postav. Násobné postavy a souběžné reakce. Modifikace programu. Animace střídáním obrázků. Spouštění pomocí událostí. Vysílání zpráv mezi postavami. Čtení programů. Programovací projekt.</p>
--	--

Metody práce

Jak již ze samotné charakteristiky předmětu vyplývá, děti mohou pracovat individuálně nebo ve skupinách. Zpracovaný projekt potom žáci často prezentují před ostatními spolužáky a seznamují je tak blíže s jimi zpracovanou tematikou. Žáci tedy kromě vlastní práce s počítači využívají i svých komunikačních a kooperativních schopností, schopností kriticky přistupovat k získaným informacím a logicky je třídit.

Člověk a jeho svět

V pojetí pedagogiky Montessori = kosmická výchova

„Musíme dát dětem detail jako prostředek, aby mohly poznat celek.“

(Marie Montessori)

Charakteristika vyučovacího předmětu

Kosmická výchova je integrujícím prvkem pedagogiky Marie Montessori, její teorie i praxe. Pojem „Kosmická výchova“ je obdobou toho, jak chápal svět Jan Ámos Komenský, tedy souvislost všech věcí, jednotný celek.

Aktivity praktického života pomáhají dítěti být samostatné a nezávislé.

Smyslový materiál rozvíjí všechny smysly, které pomáhají při vnímání a pochopení světa kolem nás.

Matematika učí děti přemýšlet, abstrakci, diferenciaci, logickým vztahům, ...atd.

Jazyková výchova umožňuje dítěti zaznamenat si svoje myšlenky, objevy a názory. Umožňuje dítěti si přečíst a vyhledat různé informace z knih, encyklopedií, ...atd.

Odpovídání na otázky dětí vychází z celku a vysvětluje se na základě jednotlivých částí, aby děti pochopily souvislosti. Integrace oblastí a témat zahrnutých v kosmické výchově pomáhá dítěti pochopit řád světa, vžít se a existovat v něm, najít své místo a naučit se zacházet se sebou i s okolím. Není důležité, aby se děti naučily vše, co existuje, ale mají mít tolik času, aby se mohly do jednotlivých oblastí ponořit.

Kosmická výchova představuje integraci témat zahrnutých v oblasti Člověk a jeho svět a Člověk a svět práce. Součástí jsou také dovednosti pohybové, hudební a výtvarné, patří sem témata společenská.

Pro praktickou realizaci nejlépe vyhovuje integrace tematických projektů. Aktivity v rámci projektů jsou voleny tak, aby děti mohly spolupracovat, vzájemně si radit a pomáhat, pracovat ve skupinách pro společný cíl a na společném řešení problému. Ze společné činnosti vycházejí náměty a nabídky pro individuální práci dětí. Při práci na projektech získávají děti propojené informace, které umožňují globální pohled na svět.

Podle pedagogiky M. Montessori jsou jazyk a matematika cesty k poznávání světa a svět jako součást „kosmu“ existující ve vzájemných souvislostech. Při plnění úkolů jednotlivých témat tedy děti prakticky využívají své znalosti z jazyka a matematiky - trénují čtení, psaní, gramatiku, počítají slovní úlohy, sestavují příběhy, dopisy a básničky, zkoumají skutečné věci, k tématu jsou připraveny encyklopedie a knihy, písničky, výtvarné náměty a také se jde vždy do skutečného světa – na exkurzi, výstavu, výlet.... Některé tematické celky jsou zařazovány do programu školy v přírodě. Využívají se autentické zážitky dětí, jejich zájem a naladění se věnovat určité oblasti.

Projekty doplňují pokusy a experimenty, při kterých se děti učí pracovat samy podle návodu a zaznamenávat si výsledky svých pozorování. Z jednotlivých témat projektů vychází také náměty pro výtvarné a pracovní činnosti dětí. Všechny potřebné pomůcky, výtvarný a pracovní materiál a zdroje informací jsou připraveny v rámci připraveného prostředí. Učitel podle potřeby a náročnosti práce pracuje s jednotlivými dětmi nebo se skupinou dětí, vysvětlí práci dětem a ty si pak činnosti zvolí v rámci své individuální práce.

Očekávané výstupy oboru Kosmická výchova na konci 2. období

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
uvědomuje si svoji jedinečnost, propojuje vesmír, galaxii, Země, kontinent, stát, město, adresa bydliště, rodina orientuje se v okolí školy, domova, zná základní pravidla dopravní výchovy uvědomuje si nutnost ochrany životního prostředí. objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka	Sluneční soustava – tento projekt doplňuje specifický Montessori materiál, pomůcky, sešitky s texty o vzniku vesmíru a Sluneční soustavy, planetách Sluneční soustavy a další knižky k opisu a přepisu. vznik Vesmíru a Sluneční soustavy planety Sluneční soustavy a Galaxie Mléčné dráhy (vzájemné působení, vazby, oběžné dráhy – elipsa) vzdálenosti od Slunce, velikost planet (např. mandarinkový model, sluneční hra) Země – složení, voda x pevnina Gravitace, magnetismus Země Slunce Den a noc, roční období

<p>využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti</p> <p>vyjmenuje měsíce v roce, dny v týdnu, roční období a pozná hodiny</p> <p>porovná viditelné změny přírody během roku</p> <p>řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě</p> <p>pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy</p> <p>rozezná současné a minulé</p> <p>orientuje se v historických důvodech pro zařazení státních svátků a významných dnů</p> <p>vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru</p> <p>souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období</p>	<p><u>Roční období a kalendář,</u></p> <p><u>rituály v národní historii</u></p> <p>den, měsíc, rok</p> <p>kalendář a roční období</p> <p>hodiny</p> <p>příroda během roku</p> <p>výročí a svátky, oslavy</p> <p>rituály, zvyky a obyčeje (Vánoce, Velikonoce,...)</p> <p>výtvarné a hudební aktivity</p>
<p>provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změní základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů</p> <p>provede jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu</p> <p>pracuje podle slovního i písemného návodu a předlohy</p>	<p><u>3. Podmínky vzniku života – neživá příroda:</u></p> <p>VODA :</p> <p>vznik Země – první život</p> <p>pohyb kontinentů, vznik jednotlivých oceánů, formy vody a pevniny</p> <p>život v oceánech</p> <p>voda (slaná, sladká), její koloběh</p> <p>fyzikální vlastnosti – pokusy s vodou, skupenství vody</p> <p>čištění odpadních vod</p> <p>ekologie, ochrana vody</p> <p>voda v našem okolí, krásné přírodní výtvořry</p> <p>voda je nebezpečný živel</p>

	vodní toky – řeky, přehrady, rybníky, potoky, prameny výtvarné a hudební náměty
<p>uvědomuje si rozmanitost přírody a nutnost ochrany životního prostředí a přírody jako celku.</p> <p>dodržuje základní hygienické návyky</p> <p>popíše a porovnává viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích</p> <p>využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti</p> <p>vysvětlí principy střídání dne a noci a základní principy střídání ročních období</p> <p>roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě</p> <p>ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny</p> <p>provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování</p> <p>pečuje o nenáročné rostliny</p>	<p>VZDUCH:</p> <p>vesmír – plyny – vzduch</p> <p>informace o naší atmosféře (dýchání, vrstvy...)</p> <p>složení vzduchu (zvířata, lidé, rostliny).</p> <p>čím lidé znečišťují vzduch</p> <p>vzduch jako prostředí ptáků</p> <p>vlastnosti vzduchu - pokusy</p> <p>létání (technika)</p> <p>proudění energie.</p> <p>možnost návštěvy větrné elektrárny</p> <p>výtvarné a hudební náměty</p> <p>SVĚTLO a TEPLLO:</p> <p>Slunce (např. návštěva Planetária, sluneční hra)</p> <p>den, noc, roční období – pohyb Země</p> <p>podnebné pásy</p> <p>výroba energie, ekologie (např. www.cez.cz)</p> <p>PŮDA:</p> <p>složení, typy půdy, geologické složení</p> <p>úrodná, neúrodná půda</p> <p>stavba planety Země</p> <p>horniny a nerosty</p> <p>růst a pěstování rostlin</p> <p>živočichové pod zemí</p> <p>třídění odpadu</p> <p>výtvarné a hudební náměty</p>

<p>objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka</p>	
<p>zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat. provádí pozorování přírody, zaznamenává a</p>	<p>experimenty např. objem, hmotnost, délka, teplota, čas rostliny – potravní řetězec viz také např. Sluneční hra</p> <p>Učitel klade důraz na: pochopení sounáležitosti s Vesmírem. na konkrétní prožitek (pokusy, exkurze)</p>

<p>zhodnotí výsledky pozorování volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a načiní dodrží zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu</p>	
<p>3. Vývoj života na naší planetě</p> <p>Děti pracují s časovou přímkou. Příмка dětem přibližuje, jak dlouho trvalo, než se na jedné z planet Sluneční soustavy změnila podmínka tak, aby mohly vzniknout zárodky budoucího pestrého života na Zemi. Nepředstavitelně dlouhý život naší planety, stamiliony let, kdy vznikala rozmanitý život rostlinná a živočišná říše a na konci jen dvoucentimetrový červený okraj, který představuje dobu existence lidských bytostí.</p> <p>V projektu děti získávají informace o tom, jak vznikala život ve vodě, na souši, jak velcí byli dinosauři, jak vypadal a žil pravěký lovec. Projdou cestou dávné minulosti až k vývoji lidského společenství, porovnají shodné a rozdílné znaky živých organismů.</p> <p>Po dobu celého projektu si děti mohou tvořit na papírový pás vlastní šestimetrovou časovou přímkou vývoje života. K danému tématu jsou zpracovány texty s informacemi, texty pro jazykové učivo, výtvarné a hudební náměty, tematické sešitky s matematickými úlohami. Děti pracují s encyklopediemi, získávají informace z výukových videokazet a dokumentárních filmů, na internetu. Pokud je to možné, navštěvují děti různé expozice např. archeologických nálezů.</p> <p>Na některých úkolech pracují samostatně, jindy potřebují kamaráda do dvojice, ve skupině pracují společně nebo naopak má každý člen skupiny zodpovědnost za jinou část úkolu.</p>	
<p>pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy</p>	<p>PRAHORY a PRVOHORY</p> <p>připomenutí časové přímkou od vzniku planety Země do prekambría a jednotlivá období prvohor (stručně, jen základní informace o časovém úseku a nejdůležitější vývojové změně)</p>

využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti, zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek

DRUHOHORY

časová přímka druhohor - trias, jura, křída

je možné využít knížečky k opisování

kdo byli dinosauři

vývoj rostlin, vývoj a třídění živočichů, význam slova *evoluce*

uhlí a ropa

TŘETIHORY

časová přímka (schéma vývoje živočichů a rostlin od prvohor), slovo *evoluce*

vývoj a nové druhy savců

rostliny, listnaté a jehličnaté stromy

podnebí, posun kontinentů, tvoření pohoří, nerosty a jantar

<p>sestaví vhodný jídelníček</p> <p>dodržuje základní hygienické návyky</p> <p>uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí, na příkladech porovnává minulost a současnost</p> <p>srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik</p> <p>popíše základní části lidského těla</p> <p>popíše a vysvětlí stavbu a funkci lidského těla.</p> <p>je poučen o nemocech, úrazu, v mezích jeho možností umí poskytnout první pomoc</p> <p>uvědomění si jedinečnosti a různorodosti lidské rasy, mnohotvárnost národů a jejich zvláštnosti a zajímavosti.</p>	<p>ČTVRTOHORY</p> <p>změny na planetě Země, doba ledová</p> <p>nejznámější typičtí živočichové, rostlinstvo</p> <p>slova <i>hominidé, homo</i>; lidské tělo</p> <p>VÝVOJ ČLOVĚKA (před 3 miliony let – 40 000let)</p> <p>vzhled a tělesný vývoj, ruka a mozek</p> <p>vývoj schopností a myšlení</p> <p>nástroje a zbraně</p> <p>používání ohně</p> <p>oděvy a obydlí</p> <p>potrava a příprava jídla</p> <p>zdravá výživa</p> <p>dorozumívání a schopnost spolupracovat</p> <p>umění a kultura</p> <p>LIDSKÉ TĚLO</p> <p>jak funguje lidské tělo, soustavy a orgány</p> <p>zázrak života a narození</p> <p>jedinečnost a originalita každé lidské bytosti</p> <p>city, pocity, emoce</p> <p>základy první pomoci</p> <p>LIDSTSTVO</p> <p>civilizace, národnosti, národy</p>
---	---

<p>rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i člověku prospívat a škodit.</p> <p>dítě aplikuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích</p>	
<p>volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k požitému materiálu</p> <p>pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu</p> <p>porovnává a třídí známé organizmy do základních skupin pomocí jednoduchých klíčů a atlasů</p> <p>rozezná jednotlivá přírodní společenstva a zná některé chráněné rostliny a živočichy</p>	<p>4. <u>KONTINENTY</u></p> <p>GLOBUS</p> <p>zkoumání hmatem, zrakem</p> <p>Píseň o kontinentech</p> <p>Pevnina x voda – modely zeměpisných pojmů, pokusy.</p> <p>Rovník, poledník, rovnoběžka.</p> <p>Podnebná pásma - čas</p> <p>MAPA</p> <p>Pojem mapa – jižní a severní polokoule, světové strany, orientace na mapě</p> <p>možnost využití stovebnic a modelů</p>

<p>vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického</p>	
<p>roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům.</p> <p>rozlišuje základní formy vlastnictví, používá peníze v běžných situacích.</p> <p>určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu.</p> <p>zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti a v jiných zemích.</p> <p>orientuje se v základním vybavení kuchyně</p> <p>dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování</p> <p>udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje</p>	<p>PODNEBÍ a PODMÍNKY PRO ŽIVOT</p> <p>příroda živočichové rostliny ekosystémy ochrana přírody</p> <p>STÁTY a ŽIVOT LIDÍ</p> <p>průmysl, hospodářství, civilizace zvláštnosti, odlišnosti a podobnosti s jinými kontinenty a místy vyprávění o cizích zemích a kontinentech postupné tvoření krabic pro jednotlivé kontinenty nebo státy (živočichové, rostliny, potraviny, obyvatelé, typické symboly, fotografie...). Státy – pohádky, hudba – lidové písně + tance, řeč, písmo, kroje, nástroje, hlavní města, vlajky, pohoří, vodstvo, průmysl země, knihy Evropy a států (výuka cizích jazyků). využívání např. dokumentárních filmů, internetu, atlasů, encyklopedií a naučných textů, článků v časopisech, krásné literatury Kraje ČR a základní poznatky o nich Praha – hlavní město ČR, Česká republika součást Evropy</p> <p>OCHRANA LIDSTVA</p> <p>katastrofy (přírodní, průmyslové, způsobené lidmi) ekologie</p>

základy hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni
vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů
vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období
udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu
vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představitosti různé výrobky z daného materiálu
ukáže na mapě nejdůležitější státy, pohoří, řeky a města Evropy
uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích
uposlechne pokynů učitele při nácviku situací hromadného ohrožení
začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše

5. ČESKÁ REPUBLIKA

ZEMĚPIS

práce s mapami, orientace na mapě, světové strany
administrativní členění + pojmy (od kontinentů k mojí adrese)

- Geografie (hory, nížiny, voda, rostliny, lesy)
- Přírodní podmínky + zemědělství, krajina.
- Průmysl – výzkum (průmyslová odvětví v ČR, řemesla....)

změny v nejbližším okolí, obci (městě)

rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje přírodních podmínkách a sídlištích lidí

na mapách naší republiky, Evropy a polokouli

určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu

určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě

rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitosti

zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organizmy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí

<p>provádí pozorování přírody, zaznamenává a zhodnotí výsledky pozorování</p> <p>volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k požitému materiálu</p> <p>odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností</p> <p>využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic</p> <p>vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů</p> <p>rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam</p> <p>chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i jiné dítě</p> <p>vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí</p> <p>uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu</p> <p>využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti</p> <p>rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi</p> <p>připraví samostatně jednoduchý pokrm</p> <p>udržuje pořádek a čistotu pracovních</p>	<p>TRADICE</p> <p>Možnost návštěvy skanzenu</p> <p>Folklór, tradice, rituály</p> <p>Domov (rodina, kde bydlím, denní režim, povolání, profese)</p> <p>Má vlast</p>
---	---

<p>ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc</p>	
<p>při úrazu v kuchyni orientuje se v základním vybavení kuchyně připraví tabuli pro jednoduché stolování dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování. rozezná současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifík pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žijeme</p>	

NÁRODNÍ HISTORIE

Projekt s informacemi z dějin naší vlasti začíná v době románské a přes další období gotiky, renesance, baroka se děti seznamují s dějinami, filosofií a kulturou lidí od minulosti do současného století. Mohou pracovat s mapami, plnit jazykové a matematické úlohy s historickým textem. Počítá se s návštěvou památných míst ČR, jež jsou spjata s historií vlasti. Historický obraz dotváří i literatura, především národní a regionální pověsti, předměty a celky výtvarné hodnoty, hudební památky aj. V projektu lze využít dětský program Deset století architektury, učebnice, videofilmy a výukové programy pro PC.

žáci se orientují v nejdůležitějších časových souvislostech naší historie, rozlišují osobnosti z našich starších dějin zpracovávají např. pracovní listy, písemné záznamy, výtvarné práce o historických památkách či událostech v regionu i mimo něj uposlechnou pokynů učitele při nácviku situací hromadného ohrožení

HISTORICKÉ SLOHY – časová návaznost

projektu je dle historických slohů

doba románská

doba gotická

doba barokní

doba renesanční

19.století

20. a 21.století

OCHRANA LIDSTVA

nebezpečí válečných konfliktů, živelné pohromy, ekolog. havárie (pohled do historie a současnosti v souvislosti s tématy i aktuálními událostmi ve světě)

využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravotního způsobu života uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o

6. LIDSKÉ TĚLO ČÁSTI LIDSKÉHO

TĚLA

smysly

viditelné části

<p>lidském těle, projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob</p>	
<p>rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem, nedostatkům a handicapům vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě) uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc Dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech</p>	<p>orgány kosti pozorování (vzájemné, pomocí zrcadla) poměry na těle (vhodné pro výtvarnou výchovu) pohybové prožití (jóga, reflexologie –zařazení Tv) pokusy s lidským tělem (hmotnost, objem....)</p> <p>HYGIENA a NÁVYKY pohyb zdravý životní styl strava oblečení</p> <p>REŽIM DNE obecně v závislosti na ročním období</p> <p>PSYCHICKÁ STRÁNKA ČLOVĚKA charakter temperament nálady náročné životní situace mezilidské vztahy</p> <p>ZÁKLADY PRVNÍ POMOCI</p>

<p>dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných</p> <p>uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví, orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku</p> <p>rozlišujeme jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po narození</p> <p>- provádí pozorování přírody, zaznamenává a zhodnotí výsledky pozorování</p> <p>objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka</p> <p>zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organizmy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí</p> <p>pracuje podle slovního návodu a předlohy</p> <p>dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných</p>	<p>prevence –</p> <p>imunita</p> <p>tísňová volání</p> <p>nemoci – léčba</p> <p>léčivé rostliny</p> <p>pokusy (teplota...)</p> <p>VLIV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ NA ČLOVĚKA</p> <p>prenatální vývoj</p> <p>vlastní život</p> <p>VÝCHOVA K RODIČOVSTVÍ</p> <p>vývoj lidského jedince</p> <p>výchova k rodičovství</p> <p>jedinečnost každého člověka (otisky, DNA,...)</p> <p>ŽIVOČICHOVÉ</p> <p>ROZDĚLENÍ:</p> <p>a) obratlovci x bezobratlí</p> <p>masožravci x býložravci x všežravci</p> <p>divocí x domácí</p> <p>podnebné pásy (ZOO)</p> <p>místo života (voda, vzduch, souš...)</p>
--	---

<p>porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy</p> <p>zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat</p>	<p>CHARAKTERISTIKA jednotlivých skupin (ptáci, plazi,...)</p> <p>stavba těla (VV)</p> <p>rozmnožování – zvířecí rodiny</p> <p>výživa</p> <p>POTRAVNÍ ŘETĚZEC (predátoři)</p> <p>OCHRANA</p>
<p>provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování</p> <p>ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny</p> <p>volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní</p> <p>založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu</p> <p>objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka</p> <p>pečuje o nenáročné rostliny</p> <p>připraví samostatně jednoduchý pokrm</p> <p>udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu</p> <p>využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic</p> <p>volí vhodné pracovní pomůcky atd.</p>	<p>8. ROSTLINY RODĚLENÍ</p> <p>bylina</p> <p>keř</p> <p>strom</p> <p>ostatní (mechy, lišejníky, ...)</p> <p>rostlinná patra (Vv)</p> <p>ČÁSTI ROSTLINNÉHO TĚLA ROZMNOŽOVÁNÍ</p> <p>využití při pěstitelských pracích</p> <p>klíčivost</p> <p>podmínky života - pokusy</p> <p>OCHRANA</p> <p>možnost zapojení ekologických her, výroba ručního papíru, atd.</p> <p>rostlinná společenství, výprava do skutečného světa květin (ŠvP), možnost výroby vlastního herbáře</p>

vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představitosti různé výrobky z daného materiálu	
---	--

KOSMICKÁ VÝCHOVA - ZÁZNAMY OKRUHŮ UČIVA- viz přílohy

Umění a kultura

Hudební výchova

„Hudba je jedním z nejlepších prostředků k probuzení citů.“ (Christoph Willibald Gluck)

Charakteristika předmětu

Zájem dítěte o hudbu se rozvíjí díky podnětnému prostředí, aby se v dítěti probudil cit a pochopení pro hudbu. Hudba je vnímána všemi smysly dítěte. Dítě má svobodnou volbu a možnost vyjádřit se stejně jako ve všech ostatních oblastech svého rozvoje. Práci s hudbou se dítě harmonizuje, aktivizuje se nejen pro její vnímání, ale i pro jeho vlastní tvorbu. Mezi hudební aktivity patří zpěv, hra na hudební nástroj, ale také např. hudebně dramatické hry (hry s rytmem, hry s předměty a nástroji, improvizovaný pohyb na hudbu, hry se zpěvem, dramatizace písní, hry s hudbou a výtvarnými technikami, hry rozvíjející představivost, atd ...)

Marie Montessori rozděluje hudební výchovu do pěti oblastí:

- Rytmus a rytmická cvičení
- Hra na hudební nástroje
- Hudební zápis a jeho četba
- Zpěv
- Poslechové činnosti

Rytmus a rytmická výchova

Příprava motorických orgánů na rytmické cvičení se rozvíjí ve cvičení „chůze po linii“, kde děti trénují udržení rovnováhy společně s kontrolovanými pohyby rukou a nohou. Pomalé a plynulé pohyby se doplní vhodnou hudbou, aby děti mohly vnímat tempo hudební produkce. Později se u dětí rozvíjí zájem o konkrétní kroky, které doprovázejí různý rytmus.

Učitelka může dětem předvést, jaké kroky se hodí ke kterému rytmu. Ale po názorné ukázce by měla dítěti ponechat volnost, aby samo rozpoznávalo a interpretovalo rytmus, který slyší z různých hudebních frází.

Nejprve dítě vnímá takt, a to bez ohledu na rytmus. Pak znenadání slyší a vnímá i rytmus a reaguje na první dobu taktu. Hudební interpretace by měla být zprostředkována odpovídajícím hudebním výrazem. Dítě reprodukuje rytmus celým tělem.

Noty se žáci učí později. Zájem o notový zápis je podpořen do značné míry tím, jak je v dětství rozvinut smysl pro rytmus.

Hra na hudební nástroje

Hudební nástroje necháme dětem volně k užívání a nezatěžujeme je přílišnými nároky na techniku hry. Zpočátku jsou vhodné jednodušší a přiměřené hudební nástroje odpovídající věku a dovednostem žáků. Hru na hudební nástroj učitelka předvádí podobným způsobem jako při práci s pomůckami. Žáci si trénují sami, ale využívá se i spontánní skupinová hra pro rozvoj hudebního cítění, melodie i harmonie tónů.

Notový zápis a jeho četba

Notový zápis navazuje na smyslovou výchovu, při které žáci např. rozpoznávají zvuky zvonků, které nejprve řadíme do párů podle stejného zvuku a pak do řady od nejnižšího tónu až po ten nejvyšší.

Pokud je třída vybavena sadou Montessori zvonků, představují tyto zvonky reálné noty, které jsou zdrojem tónů a umožňují tak mnoho zajímavých didaktických aktivit např. přiřazování not k jednotlivým zvonkům, zasouvání kotoučků ve tvaru noty do dřevěné stupnice, řazení not správně za sebou v různých obtížnostech pomocí čísel, písmen nebo barevného kódování. Rytmus, harmonie, notový zápis a čtení not je potřeba postupně propojit v celek.

Zpěv

Zpěv jednoduchých, dětem přístupných písní je dalším aktivním hudebním projevem dítěte. Je však nutné respektovat veškeré základní principy Montessori pedagogiky, jako je důsledný individuální přístup k jednotlivým žákům, atd. ...

Poslech

Umění poslouchat a rozeznávat různé zvuky provází děti již od mateřské školy. V průběhu smyslové výchovy v mateřské škole či na začátku školní docházky se děti stávají vnímavější k tišším a jemnějším zvukům. Postupně jsou děti vedeni i k poslechu hudebnímu. V rámci jednotlivých projektů Kosmické výchovy se děti seznamují s jednotlivými hudebními žánry. Vnímají jednotlivé hudební nástroje, rytmus i melodie. Samotný poslech v dítěti rozvíjí estetické stránky osobnosti. Napomáhá k vnitřnímu zklidnění, harmonii a soustředění dítěte. Tichá relaxační hudba je doprovodně využívána při chůzi po elipse a při práci na montessori

pomůckách.

Očekávané výstupy oboru Hudební výchova na konci 2. období

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY (* označuje přesah učiva, tučně jsou vyznačené doporučené pomůcky)	UČIVO
učí se jemné koordinaci pohybu vnímá změny rytmu a tempa ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace zná základy tanců (polka, valčík) rytmizuje jednoduché texty	Rytmus a rytmická cvičení
využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře *zvládá základy hry na zobcovou sopránovou flétnu	Hra na hudební nástroj
rozlišuje základní vlastnosti tónů orientuje se v zápisu jednoduché písně či skladby (notová osnova, nota, pomlka, houslový klíč, takt, stupnice C dur)	Hudební zápis a jeho četba
zpívá podle svých možností a dispozic intonačně čistě a rytmicky správně zazpívá podle svých schopností státní hymnu utváří si základní pěvecké dovednosti a návyky	Zpěv
zjemňuje si svůj sluch rozlišuje zvuky a tóny	

rozvíjí si hudební citění melodie a harmonie tónů vnímá a rozpozná vážnou hudbu od populární seznámí se s jednotlivými hudebními nástroji rozpoznává základní hudební nástroje v hudbě celkově se ztišší	Poslech
--	----------------

Výtvarná výchova

„Touha po sebereflexi si hledá vlastní výrazové prostředky. Jedním z nich je písemný projev, který slouží k vyjádření myšlenek. Dalším je výtvarný projev, který v sobě nese řadu podob.

Dítě se projevuje prostřednictvím svého hlasu, své ruky, aniž by si samo uvědomovalo vlastní skrytý sklon ...“

(Marie Montessori)

Charakteristika předmětu

Výtvarné tvoření provází lidstvo ve vývoji od jeho počátků do dneška (barevné otisky rukou, první kresby zvířat na skalních stěnách). Podobně provází určitá podoba tvoření (kresba, ale i stavění kostek, stavebnic, staveb z písku, ...) dítě od útlého dětství. Kresba (malba) i modelování (prostorové vytváření) předchází psaní, stává se jeho cvičnou fází především v oblasti motoriky a vnímání, koordinace oka – mozku a ruky).

Časem se mění podoba a úloha výtvarné tvorby v dějinách lidstva i v životě jedince.

U dětí v předškolním věku nastává ta pravá exploze tvoření, soulad mezi touhou a dovedností zobrazit. Jsou schopni přijímat velké množství podnětů a adekvátně na ně reagovat tvorbou. Později (1. stupeň ZŠ) se jejich chuť, potřeba tvořit a dovednost (zručnost) násobí, nabývá vrcholu a v období puberty dochází často ke stagnaci i negaci vlastní tvorby.

Úkolem výtvarné výchovy je včas poskytnout dítěti možnost svobodně se výtvarně vyjádřit, rozšířit jeho možnosti tvorby (např. o různé techniky), nabídnout kvalifikovanou pomoc při nesnázích nebo problémech.

Velice významným úkolem je naučit dítě s respektem a citlivostí vnímat výtvarné hodnoty. Nabízet mu k vnímání různá umělecká díla minulosti i současnosti, jemu důvěrně známé předměty nechávat působit v kontrastu s nezvyklými a odlišnými výtvarnými a estetickými objekty a kulturně blízké dědictví doplňovat o cizí a našemu smýšlení vzdálenou výtvarnou kulturu.

V Montessori školách se stává výtvarná činnost přirozeným doprovodem poznávání v oblasti Kosmické výchovy, dítě zaznamenává nejen poznatky z různorodých oborů (mezioborové prolínání například s geometrií, zeměpisem, literaturou), ale i prožitky.

Kresbou i jinou výtvarnou činností dítě sděluje světu, co prožívá, komunikuje s okolím, kresba má terapeutické účinky - uvolňuje nahromaděné emoce.

Při tvorbě se přirozeně rozvíjí dětská osobnost, buduje se soustředění a trpělivost, rozkvétá invence – nápaditost, tvořivost a fantazie, samostatnost i spolupráce na kolektivním zadání.

Výtvarné činnosti jsou vhodnou přípravou pro složitější pracovní úkony, je třeba plánovat, připravovat materiál a potřeby, je nutné dodržovat pravidla a bezpečnost a zajistit opětovný úklid.

Tvorba by neměla být nikdy samoúčelným nácvikem technik, neměla by sloužit jen jako obkreslování vzorů a opakování stereotypů.

Měla by být tvůrčí, hravá, s důrazem na spontánnost dětského projevu, na originalitu názoru, pohledu a citění.

Dítě experimentuje, hledá cesty, objevuje svět a současně své nitro přesně v souladu s filozofií a pedagogikou Marie Montessori.

Veškerá tvorba se uskutečňuje podle principů Montessori pedagogiky. Ctí se individualita dítěte, učitel vede k samostatnosti, sebereflexi, respektuje se princip nesoutěžení, spolupráce, senzitivní fáze správného naladění, svoboda volby. Výtvarné činnosti a jejich téma je voleno v souladu s probíhajícím projektem v rámci Kosmické výchovy

Očekávané výstupy oboru Výtvarná výchova na konci 2. období

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
žák se snaží vystihnout námět tématu	Základní techniky
osvojí si základní výtvarné techniky	Kresba (např. linie)
umí zvolit a vhodně zkombinovat výtvarné materiály a prostředky	Malba (např. barvy)
snaží se výtvarně vystihnout pocity a náladu námětu	Prostorová tvorba (např. modelování)
citlivě ohodnotí svou práci i práci spolužáka	Grafika Práce s materiálem
rozpozná kýtč a umění	Kombinované techniky Základní pojmy
seznámí se s nejznámějšími ilustrátory	

<p>vždy práci dokončí a své místo si po sobě uklidí nebojí se experimentovat umí si práci rozvrhnout a zorganizovat vytváří si vlastní postoje k výtvarné tvorbě orientuje se v základních pojmech Vv seznámí se s regionální kulturou dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce <i>rozvíjí si a zdokonaluje jemnou motoriku</i></p>	<p>Vv Výtvarné akce Kultura regionu - <i>Bezpečnost a hygiena při práci</i></p>
---	--

Tělesná výchova

„Ruce jsou nástrojem ducha a práce je tělesným cvičením ve službě mysli.“

(Marie Montessori)

Charakteristika předmětu

Při výchově a vzdělávání je potřeba dbát na vyrovnané využívání duševních a fyzických aktivit. Pohyb je při výuce podle Marie Montessori nedílnou součástí, ba přímo je to jeden z hlavních výsledků výuky pro rozvoj dítěte jako zdravé osobnosti napomáhající všestrannému rozvoji. Pohyb je přirozenou potřebou dítěte, která se direktivně nemůže potlačovat. Postupně se s rozvojem autoregulace podřizuje vůli.

Již v mateřské škole nabízí aktivity praktického života řadu činností, např. stolování, zalévání květin, rolování koberečku, příprava hostiny, sběr kaštanů aj. Pohyby bývají zpočátku nedokonalé, ale jejich kvalita postupně roste, jestliže je snaha je zdokonalovat a přesně provádět v daném řádu nebo denním režimu. Praktické činnosti dětem otvírají prostor pro výchovu sebe sama, poskytují žádoucí motivaci pro učební činnost. Děti jsou fascinované pohybem, kdy svaly a nervy reagují na osvojení si určitých návyků, které budou o dítěti vypovídat jako o kultivované osobnosti. Cílem je provádět činnost bez nadbytečných a nepřesných pohybů, které tvoří základ pro estetické a umělecké projevy.

Uměním učitele je najít způsob, jak dítě do nějaké činnosti zapojit. Učitelku nesmí odrazovat nedůvěra, zda dítě činnost zvládne. Dítě dychtí po činnosti a po pocitu, že se mohlo uplatnit a zapojit do práce či někomu pomoci. V současné době je přirozeného pohybu u dětí stále méně, a proto je nutné rozvíjet pohybové dovednosti jak v tělocvičně, tak i na sportovních hřištích. Součástí tělesné výchovy v Montessori třídách je i výuka plavání, bruslení, lyžování a jízdy na kole.

Tělesná cvičení a hry Marie Montessori vnímá jako vybití přebytečné energie a za přednost považuje morální rovinu sportu. Za nevhodnou pro přirozený rozvoj dítěte je však v pedagogice Montessori považována hra, která vyvolává v dětech pocit rivality a **soutěživosti**. Proto se v hodinách tělesné výchovy zaměřujeme především na:

- vlastní prožitek při pohybu, vnímání rytmu a tempa pohybu
- rozvíjení koordinace pohybu a prostorové orientace. Typickou aktivitou je např. chůze po elipse, která je součástí každodenního rituálu v mateřské škole.

- pochopení základních pravidel a dodržování hry fair play
- rozvíjení radosti s pohybem
- dodržování hygienických norem a zvyklostí
- využívání různých metod a způsobů pohybu, např. relaxační cvičení, jógová cvičení, tvořivá dramatika, atd. ...

Některé sportovní aktivity jsou zařazovány záměrně dříve či později než je běžné, protože se využívá senzitivního období dítěte pro dané pohybové aktivity.

Očekávané výstupy oboru Tělesná výchova na konci 2. období

ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ZDRAVÍ

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
chápe význam pohybu pro své zdraví reaguje na základní pokyny, signály a gesta učitele rozezná při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti	Význam pohybu pro zdraví: pohybový režim žáka délka a intenzita pohybu terminologie TV spojená s osvojovanými činnostmi – smluvené povely, signály, znamení, komunikace při TV a sportu základní zásady bezpečného pohybu a chování při TV a sportu příprava organismu příprava pro pohybovou činnost (oblečení, obuv) zdravý životní styl (rozvoj zdatnosti, regenerace, rozvoj dovednosti, kompenzace jednostranného zatížení, vyrovnání oslabení)
se seznámí se zásadami správného sezení, držení těla ve stoji, dýchání a dle svých možností je uplatňuje	Zdravotně zaměřená činnost: správné držení těla průpravná, kompenzační,

	psychomotorická, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení
uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí	Hygiena při TV: hygiena pohybových činností a cvičebního prostředí vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity
ošetří menší poranění a přivolá dospělou osobu uvádí příklady nevhodných činností, ohrožujících jeho zdraví	Bezpečnost při pohybových činnostech: bezpečný pohyb a chování i v méně známých prostorech (bazény) bezpečná příprava a ukládání náradí, náčiní a pomůcek

ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
zapojuje se do pohybových her spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti	Pohybové hry: základní pojmy související s osvojovanými hrami a používaným náčiním pravidla osvojovaných her hry s různým zaměřením – kontaktní, míčové, psychomotorické, atd.
- zvládá pohybové dovednosti v souladu s individuálními předpoklady (kotoul,	Základy gymnastiky: - seznámení se základními pojmy – cvičení
prosté skoky snožmo, gymnastický odraz)	polohy, postoje, pohyby paží, nohou, trupu akrobacie průpravná cvičení pro zvládnutí

	<p>kotoulu vpřed, vzad</p> <p>kladina</p> <p>přeskok</p> <p>skoky prosté – odrazem snožmo</p> <p>výskok do sporu dřepmo</p> <p>hrazda</p> <p><i>ručkování ve visu</i></p>
dle svých schopností cvičí s hudebním a rytmickým doprovodem a dokáže vyjádřit jednoduchou melodii a rytmus pohybem	<p>Rytmické a kondiční formy cvičení pro děti:</p> <p>kondiční cvičení s hudbou, rytmickým doprovodem</p> <p>jednoduché tance</p>
<p>zná nejdůležitější pravidla bezpečnosti při atletických činnostech a za pomoci učitele je dodržuje</p> <p>podle svých předpokladů zlepšuje úroveň výkonů v běžecké rychlosti, vytrvalosti, odrazové schopnosti, hodů míčem</p> <p>zná pravidla házení a chytání míče (jiného náčiní) odpovídající velikosti a hmotnosti</p> <p>spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech</p> <p>dodržuje zásady fair play chování i chování k přírodě a aktivně je naplňuje (za pomoci učitele)</p>	<p>Atletika:</p> <p>startovní povely a signály</p> <p>běžecká abeceda</p> <p>běh</p> <p>skok</p> <p>hod</p> <p>sportovní hry</p> <p>držení míče jednoruč, obouruč</p> <p>manipulace s míčem odpovídající velikosti a hmotnosti</p> <p>základní přihrávky rukou a nohou</p> <p>průpravné hry</p>
- dodržuje techniku chůze (i se zátěží)	<p>Turistika a pobyt v přírodě:</p> <p>chůze v terénu</p> <p>chůze a běh po vyznačené trase</p> <p>táboření</p> <p>způsob pohybu v terénu, chování v přírodě</p> <p>první pomoc při drobných poraněních</p>

	základní zásady bezpečnosti a hygieny při turistice a pobytu v přírodě
rozezná základní činnosti (plavecké způsoby) ve vodě dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti při plavání	Plavání: hygiena při plaveckém výcviku zásady bezpečnosti při plavání a při pohybu v areálu bazénu
dle svých možností zvládá chůzi po ledě, klouzání pojmenuje rizika vstupu na zamrzlou přírodní plochu bez dozoru dospělých osob	Lyžování a bruslení: základní techniky pohybu na lyžích a na bruslích hry na sněhu a na ledě

ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ POHYBOVÉ UČENÍ

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci	Komunikace v TV: základní tělocvičné názvosloví a pojmy osvojovaných činností smluvené povely a signály
seznámí se s jednoduchými pohybovými činnostmi jednotlivce i skupiny jedná v duchu fair play při TV a sportu	Organizace při TV: základní organizace prostoru a činností ve známém prostředí Zásady jednání a chování: jednání fair play při TV a sportu olympijské ideály a symboly
dle svých individuálních schopností hraje konkrétní hry se zjednodušenými pravidly a využívá je (samostatně nebo za pomoci učitele)	Pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností: růpravné sportovní hry, utkání podle zjednodušených pravidel (minifotbal, minibasketbal, miniházená, vybíjená)

TĚLESNÁ VÝCHOVA - ZÁZNAM OKRUHŮ UČIVA - viz přílohy

Člověk a svět práce

Pracovní činnosti

„Dítě musí pracovat samo a samo chce práci také dokončit. Nikdo nemůže za dítě převzít břímě námahy a růstu, vyvíjet se místo něj. Nikdy nikoho nežadá o pomoc, naopak prosí, aby své poslání mohlo splnit úplně samo.“
(Marie Montessori)

Charakteristika předmětu

Praktické dovednosti a návyky, které jsou stěžejní pro tuto oblast, se sice liší v našich domácnostech a kulturách, avšak stejnou měrou jsou důležité kdekoli na světě. Dávají dětem určitou nezávislost, kterou potřebují k životu ve společnosti.

Děti se s nimi po malých krůčcích seznamují od nejtělejšího věku nejen s rodiči. V mateřské škole je Marie Montessori zařazuje v „cvičeních praktického života“, která tvoří spolu se smyslovou výchovou základ předškolní Montessori výchovy a vzdělání. Učí děti vykonávat přesně a poctivě běžnou denní práci v klidu a v pohodě. Mimo běžné práce s běžnými materiály se do „praktických cvičení“ také prolínají nejzákladnější sociální a mravní aspekty (jako jsou pravidla slušného chování, umět se postarat sám o sebe, umět správně komunikovat aj.).

U dětí mladšího školního věku se v oblasti Člověk a svět práce tyto složky dále prolínají a posilují. Děti se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Vycházejí při tom ze základních zkušeností pracovních lidských úkonů, tradičních postupů (např. zemědělské práce, řemesla, práce v domácnosti) a technik. Děti se učí plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Práce je založena na jejich tvůrčí myšlenkové spoluúčasti. Ve všech tematických okruzích jsou děti soustavně vedeny k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Člověk a svět práce tedy vychází z konkrétních životních situací. Vzdělávací oblast Člověk a svět práce se cíleně zaměřuje na praktické pracovní dovednosti a návyky a doplňuje celé základní vzdělání o důležitou složku nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě a ve společnosti.

Vzdělávací obsah je rozdělen na 1. stupni na čtyři tematické okruhy:

- práce s drobným materiálem
- konstrukční činnosti
- pěstitelské práce
- příprava pokrmů

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	UČIVO
<p>vytváří jednoduchými postupy různé výrobky z tradičních i netradičních materiálů</p> <p>pracuje podle slovního návodu a předlohy</p> <p>využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic</p> <p>vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu</p> <p>udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce</p>	<p><u>Práce s drobným materiálem:</u></p> <p>vlastnosti materiálu (přírodniny, modelovací hmota, papír, karton, textil aj.)</p> <p>pracovní pomůcky a nástroje – ovládání, funkce, využití a jejich vhodný výběr</p> <p>lidové zvyky, tradice, řemesla</p> <p>jednoduché pracovní postupy, operace, organizace práce</p>
<p>zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi</p> <p>zodpovídá za pořádek na svém pracovišti</p> <p>dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce</p> <p>poskytne první pomoc při úrazu</p> <p>provádí při práci jednoduchou montáž a demontáž</p> <p>samostatně vytváří modely ze stavebnic podle návodu a předlohy</p> <p>- volí správné pomůcky, nástroje a náčiní</p>	<p><u>Konstrukční činnosti:</u></p> <p>práce se stavebnicemi (plošné, konstrukční, prostorové)</p> <p>montáž a demontáž modelů</p> <p>práce s návodem, předlohou a jednoduchým náčrtem</p> <p>zásady hygieny a bezpečnosti práce, první pomoc při úrazu</p>

<p>pozoruje přírodu, popř. ji zaznamenává a hodnotí pěstuje pokojové a jiné rostliny, pečuje o ně a ošetřuje je podle daných zásad samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování, provádí jednoduché pěstitelské činnosti volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce poskytne první pomoc při úrazu</p>	<p><u>Pěstitelské práce:</u> základní podmínky pro pěstování rostlin a jejich ověřování pěstování rostlin ze semen v místnosti, na zahradě (okrasné rostliny, léčivky, koření, zelenina aj.) pěstování pokojových rostlin rostliny jedovaté - rostliny jako drogy, alergie poznávání rostlin, semen, plodů rozlišování rostlin podle užití pěstitelské pomůcky, nástroje, náčiní</p>
<p>připraví tabuli pro jednoduché stolování, chová se vhodně při stolování orientuje se v základním vybavení kuchyně</p>	<p><u>Příprava pokrmů:</u> základní vybavení kuchyně výběr, nákup a skladování potravin příprava jednoduchých pokrmů a nápojů</p>
<p>připraví samostatně jednoduchý pokrm dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch osvojuje a dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce poskytuje první pomoc při úrazu v kuchyni</p>	<p>jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování příprava a úklid pracovního místa technika v kuchyni</p>

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE - ZÁZNAM OKRUHŮ UČIVA – viz příloha